

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ
Факультет дизайну
Кафедра графічного дизайну

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

Розробка дизайн-проєкту книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 022 Дизайн

Освітня програма Графічний дизайн

Виконала: студентка групи БДг6-20

Моторна Т.Г.

Науковий керівник д. пед. н., проф. Єжова О.В.

Рецензент д. техн. н., проф. Пашкевич К.Л.

Київ 2024

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ
ТА ДИЗАЙНУ

Факультет дизайну
Кафедра графічного дизайну
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Спеціальність 022 Дизайн
Освітня програма Графічний дизайн

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри ГД

проф. Євген ГУЛА
“ _____ ” _____ 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Моторної Тетяни Геннадіївни

- 1. Тема кваліфікаційної роботи** Розробка дизайн-проєкту книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика»
Науковий керівник роботи Єжова Ольга Володимирівна, д. пед. н., проф. затверджені наказом КНУТД від «01» березня 2024 р. № 49 Уч
- 2. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи:** наукові публікації та джерела за темою та дослідження з дизайн-проєктування поліграфічної продукції
- 3. Зміст кваліфікаційної роботи** (перелік питань, які потрібно розробити): Вступ, Розділ 1 Дослідження поняття книжкової ілюстрації, Розділ 2. Розвиток книжкової ілюстрації в сучасному світі, Розділ 3. Розробка дизайн-проєкту дитячої книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика», Загальні висновки, Список використаних джерел, Додатки
- 4. Дата видачі завдання** лютий 2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Терміни виконання етапів	Примітка про виконання
1	Вступ	лютий 2024	
2	Розділ 1. Дослідження поняття книжкової ілюстрації	березень 2024	
3	Розділ 2. Розвиток книжкової ілюстрації в сучасному світі	квітень 2024	
4	Розділ 3. Розробка дизайн-проекту дитячої книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика»	травень 2024	
5	Загальні висновки	травень 2024	
6	Оформлення кваліфікаційної роботи (чистовий варіант)	червень 2024	
7	Подача кваліфікаційної роботи науковому керівнику для відгуку(за 14 днів до захисту)	червень 2024	
8	Подача кваліфікаційної роботи для рецензування (за 12 днів до захисту)	червень 2024	
9	Перевірка кваліфікаційної роботи на наявність ознак плагіату та текстових співпадінь (за 10 днів до захисту)	червень 2024	
10	Подання кваліфікаційної роботи на затвердження завідувачу кафедри (за 7 днів до захисту)	червень 2024	

З завданням ознайомлений:

Студент _____

Тетяна МОТОРНА

Науковий керівник _____

Ольга ЄЖОВА

АНОТАЦІЯ

Моторна Т. Г. Розробка дизайн-проєкту книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика». - Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 022 Дизайн – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2024 рік.

В кваліфікаційній роботі досліджено поняття книжкової ілюстрації та етапи її розвитку. Проаналізовано вплив художнього оздоблення книжкових видань на її сприйняття споживачами та доведено важливість використання ілюстрацій в дитячій літературі.

Проведено повний аналіз сучасного ринку книжкової ілюстрації в контексті інноваційних технологій, що використовуються в сучасному світі та видатних представників даної сфери.

В роботі були досліджені усі аспекти розробки художнього видання, аналізуючи кожен етап та доводячи важливість всіх процесів задля отримання вдалого результату.

Результатом дослідження являється розробка авторського дизайн-проєкту книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика» з дотриманням усіх вимог та описом застосованих технік.

Ключові слова: *графічний дизайн, книжкова ілюстрація, художнє оздоблення, книжкове видання, дитяча література, дизайн-проєкт.*

SUMMARY

Motorna T. G. Development of the design project of R. Dahl's book "Charlie and the Chocolate Factory". - The manuscript.

Bachelor's degree project in specialty 022 Design – Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, 2024.

In the qualification work were investigated the concept of book illustration and the stages of its development. The influence of the artistic decoration of book publications on its perception by consumers is analyzed and the importance of the use of illustrations in children's literature is proven.

A complete analysis of the modern market of book illustration was carried out in the context of innovative technologies used in the modern world and outstanding representatives of this field.

The work explored all aspects of the development of an artistic publication, analyzing each stage and proving the importance of all processes for obtaining a successful result.

The result of the research is the development of the author's design project of R. Dahl's book "Charlie and the Chocolate Factory" with the compliance with all requirements and a description of the applied techniques.

Key words: *graphic design, book illustration, artistic decoration, book publication, children's literature, design project.*

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ КНИЖКОВОЇ ІЛЮСТРАЦІЇ	9
1.1 Історія розвитку книжкової ілюстрації.....	9
1.2 Мистецтво ілюстрації.....	13
1.3 Класифікація ілюстрацій та сфери їх застосування	16
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2 РОЗВИТОК КНИЖКОВОЇ ІЛЮСТРАЦІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	24
2.1 Інноваційні підходи до розробки дизайн-проектів дитячих книг	24
2.2 Видатні представники книжкової ілюстрації в сучасній Україні.....	28
2.3 Роль ілюстрації в дитячій літературі	35
Висновки до розділу 2	40
РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА ДИЗАЙН-ПРОЄКТУ ДИТЯЧОЇ КНИГИ Р. ДАЛА «ЧАРЛІ І ШОКОЛАДНА ФАБРИКА».....	42
3.1 Аналіз цільової аудиторії	42
3.2 Технологія розробки дизайну дитячої книги	45
3.3 Процес створення ілюстрацій для книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика»	49
Висновки до розділу 3	56
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ	66

ВСТУП

Актуальність теми обумовлена важливою роллю книжкової ілюстрації в процесі заохочення більшої кількості людей відкривати для себе світ літератури. Розробка якісних дитячих видань забезпечить розширення ринку, що допоможе заохотити більшу кількість аудиторії. Дослідження в цій сфері допомагають підвищувати якість видань, роблячи їх більш привабливими для юних читачів. Детальне вивчення та аналіз даної теми сприятиме у її подальшому розвитку не тільки в Україні, а також за її межами. Дослідження української книжкової ілюстрації дозволяє виявити і зберегти унікальні стилі та техніки, що є частиною культурної спадщини. Використання цифрових технологій дозволяє створювати більш складні та інтерактивні ілюстрації, що значно збагачує досвід читача. Дослідження цих інновацій є важливим для розвитку видавничої індустрії. Книжкова ілюстрація також має великий комерційний потенціал. Книги з якісними ілюстраціями користуються більшим попитом і можуть досягати кращих продажів. Дослідження книжкової ілюстрації являється важливим аспектом для подальшого розвитку видавничої індустрії і культурного прогресу.

Метою дослідження є розробка дизайн-проекту книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика» з урахуванням тенденцій в сучасному дизайні, з покращеними естетичними властивостями.

Завдання дослідження:

- Дослідження поняття книжкової ілюстрації;
- Аналіз різноманітності стилей та технологій при створенні ілюстрацій для дитячих книжкових видань;
- Аналіз цільової аудиторії;
- Розробка дизайну дитячої книги;
- Розробка фірмового стилю для книжкового видавництва.

Об'єкт дослідження – дитяча книга як об'єкт графічного дизайну.

Предметом дослідження є створення дизайн-проєкту книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика».

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження є системний підхід до дизайн-проєктування пакування макаронних виробів. У теоретичному дослідженні використано системно-структурний, морфологічний, композиційно-конструктивний аналіз. Графічну частину кваліфікаційної роботи виконано з використанням графічних редакторів Adobe Photoshop, Adobe Illustrator.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. На основі всієї зібраної інформації проведено повний аналіз на тему художнього оздоблення книжкових видань, що допоможе подальшому розвитку цієї галузі. Дослідження технологій оформлення книжок дає змогу знаходити все нові техніки та стилі, що дає змогу розширювати цю галузь та її можливості.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, щоб максимально ефективно використовувати накопичену інформацію і на основі неї створити авторський дизайн-проєкт для книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика».

Апробація результатів дослідження. Участь у VI Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну» (25.04.2024р., Україна, Київ) з публікацією тез на тему «Дизайн сучасної книжкової ілюстрацій в Україні: творча майстерня «Аграфка»» [47].

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів (в кожному розділі по три підрозділи), висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (47 найменувань) та додатків. Загальний обсяг бакалаврського проєкту становить 60 сторінок комп'ютерного тексту (без додатків). Додатків 2 на 6 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ КНИЖКОВОЇ ІЛЮСТРАЦІЇ

1.1 Історія розвитку книжкової ілюстрації

«Ілюстрація (лат. *illustratio*: ілюстрація, зображення) — інтерсеміотичне зображення, яке ніби «перекладає» літературні образи на мову графіки, малярства, скульптури, музики, фільму, іноді вживається поруч із текстом, застосовується також як декоративне оформлення рукопису друкованого видання, засвідчує рівень розвитку поліграфічної, а також пластичної, кінематографічної культури. У книжкових ансамблях необхідно прагнути до гармонійної інтерпретації одного мистецтва над іншим; особливо важлива ця настанова щодо творів для дітей, які потребують наочного тлумачення» [1].

Мистецтво оздоблення книг було відомо ще за давніх часів. Єгипетська “Книга мертвих” являє собою збірку текстів, які допомагали душам людей у потойбічному світі після смерті (рис 1.1). На той час кількість освічених людей була досить обмеженою, що пояснює популярність оздоблення ритуальних сцен малюнками. З цієї ж причини в деяких розділах книги використовуються виключно ілюстрації.

Рис 1.1 Єгипетська книга мертвих

Епоха Середньовіччя збагатила світову культура великою кількістю безцінних пам'яток. «Мистецтво західноєвропейської книжкової мініатюри пройшло декілька етапів розвитку:

1. Ілюстрації Меровінзького періоду (V – перша половина VIII ст.), в яких домінував спрощений стиль.
2. Період великих орнаментально-декоративних ініціалів і сторінок-килимів у ірландській книзі (VIII-IX ст.).
3. Мініатюри часів Каролінзького відродження (VIII-IX ст.).
4. Ілюстрації періоду правління імператорів Оттонської династії (X-XI ст.), для яких характерне поєднання умовно схематичного і монументального стилів.
5. Алгоритичні мініатюри так званого романського стилю (XII-XIII ст.).
6. Мініатюри готичної доби (XIII-XIV ст.), які в подальшому дали відчутний вплив при встановленні ранніх форм європейського станкового мистецтва.» [3].

Однією з найвидатніших пам'яток книжкової ілюстрації Київської Русі того часу вважається Остромирове Євангеліє (рис.1.2).

Рис. 1.2 Остромирове Євангеліє

Робота над книгою була виконана надзвичайно здібними художниками-каліграфами, про що свідчать старанно виведені лінії кожної літери та влучно

підібрані малюнки, які добре доповнюють текст. Ключовою особливістю цієї роботи являється вдало вибудована композиція та неймовірний контраст, досягнений використанням темних та глибоких кольорів на світлому фоні тонкого пергаменту. Всі структурні елементи цього рукопису поєднуються таким чином, що в результаті ми отримуємо повну гармонію букви та малюнку.

Важливою деталлю цієї роботи також являється стилістичне декорування текстів. В силуетах літер відтворено зображення квітів, птахів, тварин та навіть міфічних істот. Наприклад в літеру «В» вписано образ напівсобаки-напівптаха (рис. 1.3), що символізує образ одного зі слов'янських язичницьких богів Симаргла. Особливої вишуканості рукопису додає використання золотої фарби на заголовках та ініціалах авторів, що було широко розповсюджено в книжковому оздобленні тих часів.

Рис.1.3 Стилістичне оформлення букви «В», Остромирове Євангеліє

Доба пізнього середньовіччя - час зародження друкарства. Ця подія стала революційною у світі літератури. Зі збільшенням кількості університетів та грамотності серед населення створювався великий попит на виробництво книжок. На початку залишався тісний симбіоз друкарства та рукопису в силу того, що весь процес оздоблення книжок лежав на каліграфіях і художниках. В процесі створення книжки друкарі спеціально залишали пусті місця під зображення і вже потім художники вручну домальовували всі необхідні деталі.

Закінчення друку малюванням робило кожне видання унікальним, але при цьому робило книгу значно дорожчою. В цьому випадку відповідальність за якість лежала на художнику та базувалась на його вміннях реконструювати картинки в найменших деталях. З часом процес оздоблення книг змогли автоматизувати та зробити його більш ефективним.

З середини XVIII століття ілюстрація в книжках починає домінувати та займати більше місця ніж сам текст. Згодом було винайдено нову техніку друку - літографію. Цей винахід не тільки допоміг ще більше здешевити процес друку, а і наповнив ілюстрації неабиякою творчою силою. Спочатку літографія була монохромною і художнику доводилося вручну кольоровими фарбами додавати відтінки малюнку, але незабаром виникла хромолітографія (кольорова літографія), завдяки якій копія стала максимально наближеною до оригіналу. Видатні художники, які працювали в цій техніці: Франсіско-Хосе де Гоя, Альфонс Муха, Анрі Тулуз-Лотрек, Джон Джеймс Одюбон, Теодор Жеріко, Ежен Делакруа та інші. В XX столітті літографія відійшла на другий план, поступившись новішим технікам, але при цьому все ще залишалася актуальною серед художників, як один з засобів самовираження.

XX століття стало переломним етапом для книжкової графіки та змусило переосмислити оформлення книг, роблячи їх в першу чергу витворами мистецтва, спонукаючи до пошуку нових прийомів оформлення. Творчі надбання українських художників тих часів мали неабиякий потенціал, але нажаль багатьох було репресовано. Хоча художники творили під впливом режиму - це не завадило їм зберігати високий мистецький рівень в своїх роботах. Не можна залишити без уваги роботи таких митців як: Олександр Довгаль, Валентин Литвиненко, Абрам Резниченко, Михайло Дерегус, Касіян Василь, Гаврило Пустовійт та інші.

Цей час також вирізняється появою нової техніки друку – офсетного, який залишається актуальним і сьогодні.

Стрімкий технологічний розвиток у XXI столітті кардинально вплинув на всі сфери життя людства, не виключенням стало і мистецтво створення

ілюстрацій. На заміну «традиційним» способам малювання прийшли цифрові технології. Тепер ілюстратору не потрібно мати велику кількість художніх матеріалів, а будь який ефект можна досягти використанням графічних програм. Водночас класичні художні методи все ще користуються популярністю серед митців, особливо при оформленні дитячої літератури. Особливістю створення ілюстрацій сьогодення являється унікальне поєднання класики та інновацій, що дає змогу художникам цієї епохи повною мірою використовувати свій творчий потенціал та експериментувати.

1.2 Мистецтво ілюстрацій

«Мистецтво - творче відображення дійсності в художніх образах, творча художня діяльність» [7].

Мистецтво відіграє вкрай важливу роль в житті людей, формуючи свідомість. Його вплив являється вагомим чинником в контексті формування світогляду. Помилково вважати, що мистецтво чітко розділяється на “чорне” та “біле” адже що для однієї людини може стати поштовхом до роздумів та пізнання себе, у іншої не викличе абсолютно ніяких емоцій. З цього виходить, що саме по собі поняття мистецтва та його сприйняття - дуже суб'єктивне. Коли як для однієї людини картина Вінсента ван Гога "Зоряна ніч" (рис.1.4) символізує душевний спокій та надихає на нові звершення, для іншої може здатися абсолютно пустою та незначимою.

Рис.1.4 «Зоряна ніч» (Вінсент ван Гог)

В основі цього і полягає головна цінність творчого вираження, оскільки не візуальна складова і майстерність автора визначає значущість роботи, а емоції, які вона може викликати у глядача.

Досить часто людство спостерігає як мистецтво проходить випробування часом. Велика кількість творців отримують визнання своїх робіт вже після смерті. Те, що на момент публікації вважалося несмаком та різко критикувалося соціумом, через декілька століть визнається геніальним надбанням людської культури. Це не робить продукт неякісним на момент його створення або переоціненим через якийсь час, це тільки показує наскільки мінливе людське сприйняття та як воно може змінюватися з часом під впливом багатьох чинників.

Людська підсвідомість моментально реагує на всю інформацію. Одразу можна визначити чи подобається людині та чи інша картина, навіть не зважаючи на її контекст та технічне виконання. Звісно, прочитавши анотацію і дізнавшись яку саме думку заклав в неї автор можна переосмислити її сприйняття, але перша реакція все одно залишає свій відбиток.

Мистецтво відіграє важливу роль в розвитку людської емпатії та розширює спектр емоцій. Розглядаючи малюнки глядач ставить себе на місце автора, щоб краще зрозуміти чому зображення виглядає саме так, як воно виглядає, або навпаки ставить себе на місце героя, проживаючи разом з ним події та емоції. Отже, навіть “поганий” на перший погляд твір недоречно буде вважати поганим так, як навіть така робота здатна викликати в глядача емоції.

«Кожна доба пробує по своєму поєднати образотворче мистецтво із формуванням сторінки, папером, шрифтом у спільній справі – ілюстрованому виданні», – констатував свого часу у статті про мистецтво книжкової ілюстрації відомий польський критик мистецтва Андрій Банах» [23].

Мистецтво у всіх його проявах накладає незабутнє враження на свідомість суспільства. Накопичений людством досвід передається майбутнім поколінням через книжки, фільми, живопис, архітектуру, театр тощо. Всі ці аспекти являються джерелом знань та «сталевим стержнем цивілізації».

Кожна історична епоха вирізняється сильнішим впливом конкретного виду мистецтва на соціум. В добу античності найбільший культурний слід залишили театр та література, епоха середньовіччя виділяється розвитком архітектури та поезії, період Відродження – скульптура та живопис, ХІХ-ХХ століття характеризуються появою кінематографу, а ХХІ століття – винайденням цифрової графіки.

Сфера застосування ілюстрацій розширюється з кожним днем. Цей мистецький напрямок вже давно став невід’ємною частиною нашого життя. Художнє оздоблення торкається майже кожної сфери діяльності: починаючи від будь яких друкованих видань і закінчуючи зовнішньою рекламою, яку ми бачимо кожен день.

В процесі розробки дизайн-проєкту для будь якої сфери необхідно бути відкритим до експериментів та пошуку неординарних способів вирішення проблем. Не треба звичайно забувати і про базові навички, які є необхідними для отримання якісного продукту: чітке розуміння правил композиції, вміння працювати з кольором, правильне розставлення акцентів, влучна передача емоцій та настрою персонажів тощо.

«Відповідність вимогам ринку — це точна, але неоднозначна відповідь на запитання, які навички та знання важливі. Це може означати чистий талант і технічну досконалість, неординарне мислення або ексцентричність, фактор актуальності й «крутості», і те, чи існує реальна потреба такої роботи в галузі» [26].

«Талантом позначають вроджений хист, високу обдарованість людини, що розвивається на основі певних задатків та освоєння культурних надбань нації і людства. Талант дає змогу втілювати художній матеріал у досконалу форму, що вражає новизною й оригінальністю» [30].

Талант людини визначається наявністю природних здібностей до будь якої сфери. Водночас на шляху до майстерності особа має постійно вдосконалюватися та розвивати ці навички задля досягнення високого результату. Наявність природного хисту може стати поштовхом до розвитку,

але не забезпечує легкого успіху в будь якій галузі. Прояв творчих здібностей у ранньому віці вказує на наявність природних обдарувань, що обумовлено особливістю певного рівню розвитку людини. Однак не слід переоцінювати ці «задатки», думаючи, що половина успіху на шляху до професіоналізму вже зроблена. Між обдарованою людиною і фахівцем лежать довгі роки сумлінної праці.

Певним рівнем обдарованості наділена кожна людина, саме за рахунок цього мистецькі твори геніальних митців зрозумілі не тільки їм, а і звичайним глядачам. Отже, відповідальність за успішний розвиток як професіонала у сфері мистецтва лежить на кожній людині, яка прагне досягти певних висот.

1.3 Класифікація ілюстрацій та сфери їх застосування

Протягом століть мистецтво ілюстрацій невинно розвивалося та видозмінювалося разом із технологічним прогресом та наглядно демонструвало еволюцію нашого суспільства. Характер та стилістика зображень відтворюють культурний та історичний контекст свого часу, відображаючи те, що відбувається в навколишньому середовищі.

Ілюстрації можуть бути як самодостатньою візуальною частиною, так і доповненням певного тексту. Вони охоплюють майже всі сфери нашого життя та являються невід'ємною його частиною. Серед найпопулярніших галузей, що застосовують ілюстрації в основі своєї діяльності можна виділити:

1. *Освіта.* Доповнення наукових посібників графічною частиною робить процес навчання легшим та більш цікавим за рахунок візуалізації складних процесів та явищ. Це доповнення являється дуже корисним для людей, яким важко сприймати інформацію суто через текст.

2. *Наука та техніка.* Так само як і з освітою, ілюстрації, що супроводжують наукові публікації та технічні посібники наглядно демонструють функціональну складову приладів чи концепцій, описаних в них.

3. *Медицина.* Ілюстрації, зображені в медичних підручниках допомагають студентам наглядно розуміти анатомію людського тіла адже без графічного доповнення розібратися в цій темі майже неможливо.

4. *Реклама.* Візуальна складова всієї реклами має неабиякий вплив на споживачів та напряду впливає на успішну реалізацію продуктів або послуг, які вона просуває.

5. *Графічний дизайн.* Ілюстрація може стати основою фірмового стилю компанії, впливаючи на її концепцію та подальше позиціонування на ринку.

6. *Видавництво.* Книги, журнали, газети, комікси та поліграфічна продукція будь якого типу тісно пов'язана з використанням ілюстрацій. Від художнього оформлення залежить успішність продукту на тлі високої конкуренції на ринку.

7. *Мультимедіа та розваги.* Мультфільми та відеоігри мають великий вплив та сучасну культуру, складаючись в першу чергу з ілюстрацій, які перетворюються на справжній витвір мистецтва за допомогою анімації та використання новітніх технологій у сфері мультиплікації та відео монтажу.

8. *Архітектура.* Ілюстрації в цій сфері являються невід'ємною її частиною адже неможливо виконати проекти будівель, інтер'єрів та ландшафтів без використання креслень та художнього оздоблення.

9. *Мода.* Так само як і архітектура, розробка дизайнів одягу передбачає створення ескізів для візуалізації творчих концепцій.

Таким чином, можна зробити висновок, що ілюстрації являються не тільки гарним візуальним елементом, а також здатні полегшувати наше життя у багатьох сферах. Більше того, певні галузі взагалі не можуть існувати без використання графічного доповнення.

Враховуючи те, що ілюстрації часто являються допоміжним елементом, можна сказати, що основною їх задачею є пояснення чого небуть. На відміну від поняття «мистецтво», де кожна складова має нести в собі певний сенс,

відображаючи внутрішній світ автора, ілюстрація має на меті конкретні цілі – роз’яснення чи повчання глядача.

За технологією створення ілюстрації їх можна поділити на традиційні та цифрові. Традиційні включають в себе малюнки, виконані вручну з застосуванням будь яких технік та матеріалів. Цей спосіб використовувався художниками в давнину через відсутність альтернатив, але і зараз багато митців працюють саме в такій техніці адже це надає роботам унікальності в епоху переважання цифрового мистецтва. Традиційне мистецтво характеризується використанням великої кількості найрізноманітніших матеріалів та технік, таких як: гравіювання металів, випалювання малюнків на дереві, використання олійних фарб, пастелі, акварелі, гуаші, акрилу, вугілля, графітних олівців, темпері тощо.

З розвитком цифрових технологій художники все частіше віддають перевагу графічним програмам. Цей спосіб значно полегшує роботу та дозволяє досягати майже будь яких ефектів і при цьому не потребує покупки великої кількості художніх матеріалів для досягнення бажаного ефекту. Найпопулярнішими графічними програмами для малювання на сьогодні вважаються: Adobe Photoshop, PaintTool SAI, Krita, GIMP, Affinity Designer, Adobe Illustrator, Inkscape, Procreate та інші.

Цифрову ілюстрацію ще можна поділити за двома типами: векторна та растрова. Основною відмінністю між ними є технологія створення та їх призначення. Растрова графіка складається з піксельної сітки (розмір сітки закладається художником при створенні полотна). За рахунок того, що профарбовується кожен окремий піксель, в результаті можна отримати надзвичайно деталізоване зображення з використанням різних ефектів. Серйозним мінусом цієї техніки є втрата якості зображення при сильному збільшенні.

На відміну від растру, векторна графіка складається з набору точок, ліній та кривих. Це забезпечує відсутність втрати якості зображення навіть при

сильному його збільшенні. Але при цьому векторна графіка більш обмежена в інструментах та ефектах у порівнянні з растровою (рис.1.5).

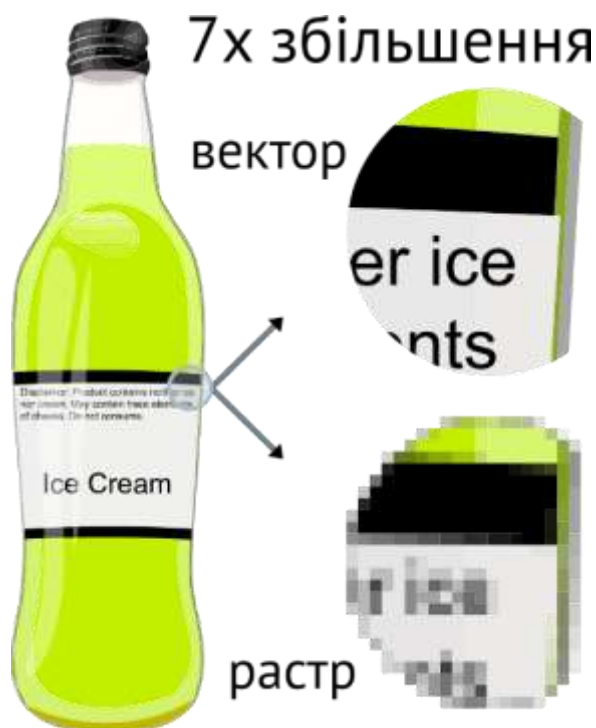

Рис.1.5. Порівняння растрової на векторної графіки при збільшенні малюнку

Обидва види цифрової графіки мають свої переваги та недоліки і кожен художник сам обирає в якій техніці працювати та які програми для цього використовувати залежно від потреб та бажаного результату.

Незважаючи на інструменти, у кожного митця є свій унікальний стиль, утворений на основі власних вподобань, поєднуючи в собі багато інших стилей. Таким чином, за допомогою практики в кожного художника з часом з'являється характерний «почерк». При тому, що існує сталий перелік вже існуючих популярних стилей в малюванні, кожна людина може вписуватися в рамки певної стилістики, запозичуючи її характерні особливості і при цьому все ще виділятися на фоні інших.

В контексті розробки дизайн-проекту книги один із ключових етапів – це грамотний підбір стилю майбутнього видання. За допомогою вдало підібраної стилістики художник може краще передати атмосферу та зацікавити

необхідну цільову аудиторію. Таким чином книжка для малюків та книжка для підлітків будуть сильно відрізнятися не тільки змістом, але і оформленням.

Найпоширенішим стилем сучасності при ознобленні дитячих книжок є мультяшний стиль. Цей варіант оформлення популярний не тільки у світі літератури, а ще й широко використовується в фільмах та серіалах для дітей, найхарактернішим прикладом його зображення являються роботи компанії Disney (рис.1.6).

Рис.1.6. Персонажі мультфільмів компанії Disney

Цей стиль характеризується використанням яскравих кольорів та гіперболізацією рис персонажів (як людей, так і тварин), що надає малюнкам казковості. Найкраще підходить для оформлення веселих та легких історій, адже створює ефект невинності та викликає довіру у дітей. Мультяшний стиль якнайкраще здатний занурювати у світ чарівних пригод виразним зображенням персонажів та локацій.

Протилежністю попереднього стилю являється реалізм. В концепції дитячої ілюстрації він не виглядає гіперреалістично, а просто зображає світ максимально наближено до реальності, при цьому зберігаючи відчуття казковості. Він гарно підходить для оформлення навчальних видань або для того, щоб максимально правдиво передати атмосферу історії, створеної на

основі реального життя. Будь то наукова книга чи біографія відомої особистості, реалізм в ілюстраціях завжди додає глибини та достовірності.

Найбільш відомим прикладом вдалого використання реалізму у форматі дитячої книжки можна назвати оформлення видання Ганса Християна Андерсена «Снігова королева» знаменитим українським художником Владиславом Єрко, видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» (рис.1.7). Неперевершене оформлення цього видання дало змогу Владиславу завоювати гран-прі на всеукраїнському конкурсі "Книжка року – 2000" та титул "Найкраща дитяча книга – 2006" у США.

Рис.1.7. Ганс Християн Андерсен «Снігова королева», ілюстрації Владислава Єрко, видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»

Реалізм здатен повною мірою вивільнити потенціал сюжету в найменших деталях та з неабиякою точністю розкрити всі художні описи дійових осіб та навколишнє середовище.

Якщо реалістичний стиль оснований на максимально точному зображенні дійсності, то абстрактний навпаки відображає предмети за допомогою образів, форм або кольорів. Абстракція натякає читачу на ідею, закладену автором твору та дає змогу кожному розкрити її, використовуючи індивідуальне бачення. Цей художній прийом заохочує до розкриття власного художнього мислення та допомагає розвивати уяву.

Абстракціонізм надає художнику повну свободу вираження та заохочує до пошуків неординарних рішень для зображення на перший погляд простих речей. Таким чином, ілюстрації виконанні саме в цьому стилі можуть виглядати більш цікаво, ніж ті, які виконані у «класичному» стилі.

Професіоналами в роботі з абстракцією сміливо можна вважати художників творчого об'єднання «Аграфіка». У всіх своїх дизайн-проектах дитячих книг митці майстерно поєднують традиційні художні техніки з цифровими, створюючи виняткові образи, що точно передають атмосферу та зміст тексту.

У виданні «Куди і звідки» (рис.1.8) проілюстровано поняття руху у всіх його можливих різновидах. Ця книга повністю складається з образів, які є візуальною мандрівкою в світ подорожей та шляхів для читача.

Рис.1.8 «Куди і звідки», «Аграфіка»

Цей стиль ідеально підходить для оформлення книжок, що досліджують поняття емоцій та почуттів, адже ці речі важко описати словами або ж зобразити буквально. Вони не тільки розпалюють уяву юних читачів, а й розкривають найцікавіші поняття, що зустрічаються у повсякденному житті.

Загалом, ілюстрація являється важливим елементом в багатьох сферах та являється потужним засобом комунікації зі споживачами. Їх використання

значно полегшує сприйняття багатьох носіїв інформації, збагачуючи їх візуальну складову та роблячи процес пізнання значно цікавішим.

Висновки до розділу 1

Розглядаючи весь шлях розвитку, який пройшло мистецтво на всіх етапах розвитку суспільства можна побачити наскільки важливий вплив воно залишало і буде залишати на свідомості людей.

При цьому важливо розуміти, що процес художнього розвитку суспільства напряду залежить від його технологічного прогресу. Процес оформлення книжок пройшов довгий шлях, починаючи від автоматизації процесів друку і закінчуючи появою все нових технік його оздоблення. Не винятком стало і мистецтво оформлення дитячих книжок та усвідомлення їх важливості на формування світогляду суспільства. Книжка являється одним з найперших інструментів у процесі розвитку дитини, вона закладає моральні цінності, якими вона буде послуговуватися протягом всього життя.

Мистецтво створення ілюстрацій – це складний та багатокомпонентний процес, який вимагає від художника не лише технічної майстерності, але й глибокого розуміння тексту та здатності передати його суть через візуальні образи.

Ілюстрації охоплюють усі сфери нашого життя і являються не тільки гарним візуальним оформленням, а також виконують допоміжну функцію кращого розуміння та засвоєння інформації.

Різноманітність художніх стилей в ілюстраціях демонструє багатство культурних та художніх традицій, а майстерне їх поєднання допомагає створювати нові. Використання різних стилістик не тільки сприяє в заохоченні певної цільової аудиторії, а також допомагає в розкритті тематики та настрою кожного видання.

РОЗДІЛ 2

РОЗВИТОК КНИЖКОВОЇ ІЛЮСТРАЦІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

2.1 Інноваційні підходи до розробки дизайн-проектів дитячих книг

В час новітніх технологій та бурхливого розвитку цифрової графіки конкуренція на художньому ринку являється надзвичайно високою. Художникам постійно потрібно вигадувати все нові способи привернення уваги до своїх творів. Для того щоб захопити маленького читача з перших сторінок вже не достатньо намалювати цікаву картинку, необхідно зробити з книги справжню іграшку. Саме тому зараз з'являється все більше варіантів інтерактивних книг. Такі видання з легкістю захоплюють дитячу увагу з першої і до останньої секунди.

Інтерактивна книга не тільки розвиває навички читання, а ще й заохочує дитину взаємодіяти з нею (переміщати картинки, натискати на кнопки, пересувати рухомі деталі тощо) та розвиває малу моторику. Варіантів розширення функціоналу звичайної книжки дуже багато, все залежить від фантазії автора. Цей вид літератури також допомагає дітям з розвитком концентрації та уваги, а також тренує пам'ять.

Серед цікавих варіантів оформлення таких книг одразу привертає увагу своєю унікальністю серія видань Міреї Тріус: «Що ховається у морі?», «Що ховається у тілі?» та «Що ховається у лісі?» (рис 2.1). Вже з перших сторінок ці книги заворожують читача своєю незвичністю та неповторністю. Картинки ніби оживають, а все приховане в процесі дослідження стає явним. Для маленької дитини це може здатися справжньою магією. Весь секрет в тому, що авторка намалювала ілюстрації, використовуючи всього три основні кольори – червоний, жовтий та синій. В комплекті до книг йдуть «чарівні скельця», тобто пластикові кольорові фільтри, завдяки яким на сторінках проявляються малюнки, які є непомітними на перший погляд. Таким чином, відкриваючи книгу, дитина бачить зображення лісу, але з використанням фільтру

необхідного кольору може розгледіти фігури тварин або рослин, які знаходяться в ньому.

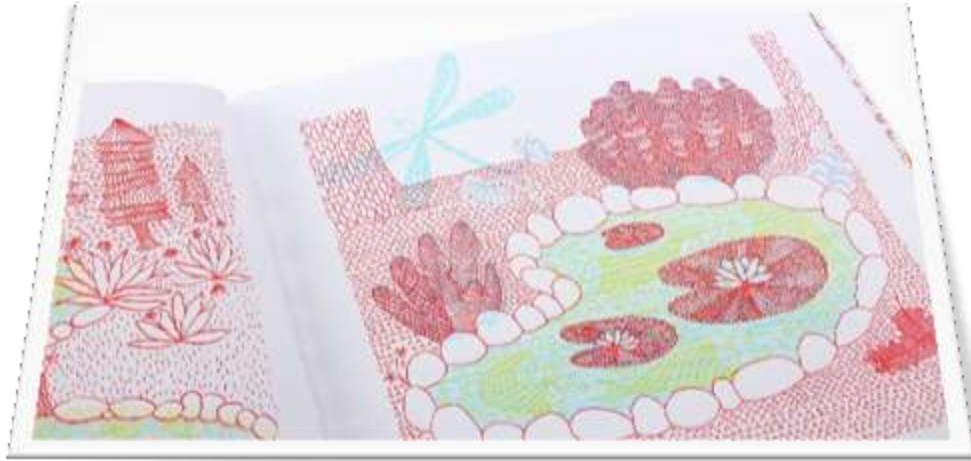

Рис.2.1 Мірея Тріус «Що ховається у лісі?»

Ця книга дає чудову можливість дітям з цікавістю пізнавати світ та відкривати для себе таємниці, що приховуються в простих речах: хто ховається у норах, хто живе під водою, а хто літає у небі.

Останнім часом «інтерактивність» книжкових видань змогла вийти на новий рівень. Тепер створення дитячих книг часто супроводжується інтерактивними додатками, які кожен може встановити на свій телефон, перетворюючи книжку зі звичайного набору сторінок на віртуальний світ повний чудес.

«Одеське цифрове видавництво Gutenbergz випустило українську версію своєї нової інтерактивної книги для дітей, на сторінках якої розповідається про 23 винаходи, які найбільше вплинули на розвиток людства, починаючи від звичайного колеса і закінчуючи окулярами доповненої реальності Google Glass» [15]. Проєкт під назвою «Гаджетаріум» (рис.2.2) об'єднує у собі паперове книжкове видання з цифровим додатком доповненої реальності.

Рис.2.2 Проект «Гаджетаріум» видавництва Gutenbergz

Це видання заохочує дітей відкривати для себе світ цікавих винаходів або ж дізнаватися про принцип роботи різноманітних пристроїв. Таке технічне рішення при створенні проекту забезпечує розширення цільової аудиторій. Ті, хто з якихось причин не хоче або не може прочитати друковане видання має можливість прослухати його аудіо версію, а також взаємодіяти з ним через додаток. Книга також надає можливість маленьким читачам спробувати себе в ролі винахідників, створивши власний пристрій на основі вже наявних.

Інтерактивні додатки перетворюються процес читання в захопливу гру, що допомагає дітям зі ще більшим ентузіазмом пізнавати світ та розвивати свої творчі здібності. На сьогоднішній день це являється одним з найбільших технологічних проривів у світі літератури та продовжує розвиватися та радувати юних читачів з кожним днем.

Ще одним цікавим видом оформлення дитячої книжки є віммельбух. «Віммельбухами називають дитячі розвивальні книжки-картинки з мінімумом тексту (чи взагалі без нього) та яскравими, деталізованими, максимально насиченими візуальною інформацією ілюстраціями. Не новина, що віммельбухи прийшли до нас від німців. Дієслово «wimmeln» у перекладі з німецької означає «роїтися, копошитися, товпитися». Від цього ще одна їхня назва – «книжки, що миготять» [24].

Такі видання можуть на довго зацікавити читача своєю деталізацією зображень та ідеально підходять для читання всією сім'єю. Особливістю зображень в таких книжках являється одночасне розгортання багатьох сюжетних ліній, а також відсутність композиційного центру. Таким чином їх можна переглядати знову і знову та кожного разу знаходити для себе деталі, які залишились непоміченими раніше. Завдяки тому, що сюжет в цих книгах не прописаний, кожен сам може придумувати для себе історії та вигадувати біографію для кожного персонажу.

Перші віммельбухи почали з'являтися наприкінці 1960-х років. «Батьком віммельбухів» прийнято вважати німецького художника Алі Мітгуча. Першою його книжкою-картинкою стало видання під назвою «Усе навколо в моєму місті» (рис.2.3). Ця книга стала не тільки натхненням для багатьох художників по всьому світу, а й отримала німецьку молодіжну літературну премію.

Рис. 2.3 Алі Мітгуч «Усе навколо в моєму місті»

Книга зроблена в досить великому форматі для того, щоб було зручно розглядати усі, навіть найменші деталі. Сюжет являє собою класичне для віммельбухів панорамне зображення великої кількості персонажів та ситуацій,

зосереджених в одній локації. Чіткі лінії та яскраві кольори надають зображенню казковості та справляють враження ідеального світу.

Віммельбухи – це не тільки цікаво проведений час для малечі, це також чудовий інструмент для тренування уваги, концентрації та пам'яті. Ці книжки часто використовуються психологами та логопедами при роботі з дітьми. Ті деталі, які малюк помічає в першу чергу можуть багато розказати про його моральний та психологічний стан. В процесі дослідження таких ілюстрацій маленькому читачу можна давати такі завдання, як: порахувати однакові предмети, знайти конкретного персонажа, розповісти чим займаються герої на певній локації та інше.

Світ дитячої літератури невпинно розвивається в кожному роком, а функціонал книжкових видань стає все більшим. Вже сьогодні книжки перетворилися з простого набору літер з картинками у справжні іграшки в руках дітей, заворожуючи своїми можливостями. З упевненістю можна сказати, що у цієї сфери є дуже великий потенціал, а безмежна фантазія авторів та художників сприяє її подальшому розвитку.

2.2 Видатні представники книжкової ілюстрації в сучасній Україні

«Книжковий ілюстратор — не те саме, що text-to-image генератор. Він бере слова автора за орієнтир, але інтерпретує та обігрує історію по-своєму» [16]. Саме такого принципу дотримується талановита українська ілюстраторка - Поліна Дорошенко. В художньому арсеналі молодої художниці можна знайти оформлення таких відомих творів як: "Лісова пісня" Лесі Українки (видавництво "Основи"), "Байки Федра" переклад Володимира Литвинова (видавництво "Основи"), Тіні забутих предків. Графічні історії Бориса Філоненка, Pictoric (видавництво "Артбук"), "Перше мереживо Стефанії" Юлії Лактіонової (видавництво "Nebo Booklab Publishing"), "Маечка" Юлії Лактіонової (видавництво "Nebo Booklab Publishing"), та інші.

Особливістю творчого висловлення Поліни являється поєднання багатьох мистецьких технік в своїх роботах та прийомів нашарування.

Комбінація класичних художніх матеріалів, як наприклад акрилу та звичайного олівця з текстурами тканин у форматі колажу надає її роботам неповторну унікальність.

"У пошуках сонячних днів" (рис.2.4) — перше дитяче видання про благодійність в Україні. Створили книгу Osnovy Publishing у партнерстві з Zagoriy Foundation. Данило Галико, автор та інді-музикант із гурту Blooms Corda, написав тексти для книги, а художниця Поліна Дорошенко розробила дизайн-проект видання» [17].

Рис.2.4 "У пошуках сонячних днів" Поліна Дорошенко

В основі цієї історії – головні герої Зізі та Зузу, що живуть на містичній планеті Q7. Одного дня вони прокидаються у повній темряві адже на небі не зійшло сонце, як це буває зазвичай. Замість цього вони побачили два місяці, що і викликало в них бажання розібратися чому так сталося і відправитися на пошуки істини, зустрічаючи на своєму шляху безліч дивовижних істот та пригод.

Особливістю ілюстрацій саме цього видання являється те, що переважна більшість виконана на чорному фоні, що є доволі незвичним рішенням при оформленні дитячої літератури. В першу чергу це зроблено задля створення атмосфери ночі, щоб читач зміг краще зрозуміти головних героїв твору. При цьому, задля посилення контрастності в самих ілюстраціях використана велика кількість яскравих кольорів.

Ця історія виразно демонструє як через ілюстрації можна ознайомлювати дітей зі світом благодійності, показуючи на прикладі головних героїв, що потрібно залишатися небайдужими та чинити добро.

Дуже популярною тенденцією в художній сфері вже багато років є поєднання тексту з картинкою, коли зображення не тільки являється доповненням тексту, а і виступає повноцінною його частиною. Саме цей прийом змогла продемонструвати молода українська ілюстраторка Анастасія Стефурак в своїй книзі «Прислів'я українські» (рис.2.5).

Рис. 2.5 Анастасія Стефурак «Прислів'я українські»

Видання показує нам результат влучного синтезу колоритного прислів'я з цілою історією, викладеною в картинці. Цікавою особливістю цієї роботи є те, що ілюстрації намальовані дуже буквально, без ніяких натяків чи подвійних сенсів. Це дає змогу читачам максимально чітко зрозуміти значення прислів'їв та з легкістю їх запам'ятати. Наприклад на розвороті до фрази «Рот на замку» можна побачити, як рот зображений замковою щілиною (рис.2.6).

Рис. 2.6 Анастасія Стефурак «Прислів'я українські», ілюстрація до прислів'я «Рот на замку»

Для підсилення змісту авторка використовує шрифти, які чітко відповідають тематиці ілюстрації. До прикладу в прислів'ї «З неба зорі хвата, а під носом не бачить» був використаний зоряний шрифт, а напис «темний ліс» зображений літерами, які нагадують стовбури дерев.

Професійний ілюстратор – це людина, яка не стоїть на місці та постійно вчиться та розвиває свої навички художнього вираження. Саме так себе може охарактеризувати ще одна відома українська ілюстраторка - Наталя Гайда. За роки своєї художньої кар'єри вона співпрацювала з такими виданнями, як: «Віват», «Чорні вівці», «Книголав», «Школа», «Наш формат» та інші.

Особливістю робіт художниці є скрупульозна увага до деталей при розробці персонажів. За її словами якісно прописаний персонаж – це той, у якого є своя історія адже тільки так він зможе зацікавити глядача та зачепити його своєю розповіддю. Важливою частиною створення дитячої ілюстрації є грамотно розроблений світ та щирість персонажів, бо діти не сприймають фальш.

В 2017 році виходить книга «День усіх білок» видавництва «Чорні вівці» (рис.2.7). Наталя стала автором ілюстрацій цього видання та створила нетипову дитячу розповідь в команді з письменницею Іреною Карпа.

Рис. 2.7 «День усіх білок» Наталя Гайда

В сюжеті описано життя українського сучасного суспільства, відображеного світом, де живуть білки. В історії це відгукується як звичними побутовими речами, як наприклад дупло-кав'ярня, де можна випити кави з жолудів, так і гострими проблемами для суспільства сьогодення – боротьба активістів з недобросовісними забудовниками.

Персонажі книги зображені досить яскраво та виразно, одразу зчитується характер та настрої навіть без читання сюжету та описів. Саме такий підхід дозволяє зробити героїв глибокими та реалістичними, що допомагає читачу по справжньому проїнятися історією.

Розповідаючи про видатних українських ілюстраторів важко пройти повз творчу майстерню «Аграфка». Сімейний тандем художників Романи Романишин та Андрія Лесіва зміг захопити не тільки ринок України, а й міжнародний своїм неперевершеним стилем оформлення дитячої літератури. Творче об'єднання львівських художників отримало і продовжує отримувати чисельні нагороди за свою творчість. В 2018 році вони стали переможцями найпрестижнішої міжнародної премії у галузі дитячої літератури - Bologna Ragazzi Award. Досягти цього їм вдалося за допомогою серії книжок «Голосно, тихо, пошепки» та «Я так бачу» (рис. 2.8).

Рис. 2.8 Серії книжок «Голосно, тихо, пошепки» та «Я так бачу», «Аграфка»

Перша книга з цієї серії «Голосно, тихо, пошепки» познайомить нас із дивовижним світом звуків, які ми чуємо кожного дня або навіть ніколи не чули. Головні герої проведуть читача з першої до останньої сторінки захопливим світом мелодій через текст та ілюстрації. Ця історія не тільки сповнена яскравих кольорів, які точно привернуть увагу дитячої аудиторії, а і розвиває їх бачення світу: як спілкуються люди, що не мають змоги говорити, який звук у Всесвіті вважається найстарішим або ж яка музика найтихішою.

Друга книга «Я так бачу» розповідає про все те, що ми бачимо на власні очі, а також про все, що знаходиться поза полем людського зору. Видання розкриває всі деталі будови наших очей, сприйняття ними кольору та особливостей бачення світу людей з вадами зору. «Наскрізним візуальним елементом у книзі є крапка. Вона є і Сонцем, і зіницею, і крапкою у шрифті Брайля, горошком на сукні чи зіркою на нічному небі» [20].

Для того щоб спростити та структурувати дані в обох книжках був використаний такий спосіб графічного подання інформації, як інфографіка. «Інформаційна графіка або інфографіка (англ. Information graphics; infographics) — це графічне візуальне подання інформації, даних або знань, призначених для швидкого та чіткого відображення комплексної інформації» [21]. Саме такий спосіб є найкращим рішенням для пояснення складних речей дітям, яких цікавить як влаштований наш світ.

В 2014 році виходить перше авторське видання майстерні «Аграфка» - «Зірки і макові зернята» (рис. 2.9), яке отримує премію у номінації Opera Prima на виставці Bologna Ragazzi Award. Романа та Андрій вперше спробували себе не тільки в ролі ілюстраторів, а також у ролі письменників, успішно дебютувавши у сфері дитячої літератури. Написати власну книгу від початку до кінця – це дуже відповідальна справа. Особливо це стосується дитячих видань адже для дорослого ілюстрація – це більше про естетику, а от для дитини це основний спосіб пізнання навколишнього світу.

Рис. 2.9 «Зірки і макові зернята», творча майстерня «Аграфка»

В цій історії закладена «філософія маленьких кроків». Головна героїня Дора понад усе на світі любить рахувати. Такий відбиток наклали на неї батьки, які самі являються відомими математиками. Вона рахує все, що потрапляє їй на очі: ламантинів, тапірів, качкодзьобів та навіть макові зернята. Бувши несамовито захопленою цією справою, у дівчинки з'являється мрія – порахувати всі зірки на небі. За таким палким бажанням розкривається жадання головної героїні розвиватися та прагнути чогось більшого. Асоціюючи себе з головною героїнею, дитина, читаючи цю книгу, вчиться одній простій істині – до своєї мрії треба йти поступово, починаючи з найменшого.

Особливістю графічного оформлення книжок ілюстраторами студії «Аграфка» є вдале поєднання класичних прийомів малювання з цифровою графікою. Так наприклад, гарний контраст створює комбінація портрету героїні, виконаного в графічній програмі, з текстурою квітів та поживклого паперу на одному з розворотів книги.

Романа та Андрій завжди прагнуть знаходити найбільш оригінальні прийоми для оформлення своїх робіт. Це проявляється і у нетиповій побудові композиції малюнку, і у вдало підібраних кольорах, які відповідають настрою та атмосфері сюжету.

Мистецтво оформлення дитячої книги – кропіткий процес з високим рівнем відповідальності. Картинка являється ключовим елементом на шляху до розкриття дитячої фантазії. На сьогоднішній день на українському ринку існує безліч варіацій дитячої літератури. Нажаль більшість є неясним продуктом, створеним з використанням примітивних зображень та сюжетів, але саме це допомагає їм «виживати» на цьому ринку адже випускати щось нетипове та оригінальне – це завжди ризик. Проте це не зупиняє видатних митців сфери художньої літератури постійно експериментувати, щоб змалечку привчати читачів надавати перевагу саме якісній літературі. Міжнародне визнання наших митців на престижних виставках показує, що в Україні є надзвичайно великий потенціал у цій сфері, який збільшується з кожним роком все більше.

2.3 Роль ілюстрації в дитячій літературі

Основною задачею ілюстрації в книзі являється допомога читачеві краще зрозуміти текст та відчувати його в повній мірі. Художник розставляє акценти в тексті таким чином, щоб читач мав змогу сконцентрувати увагу на найбільш важливих складових сюжету або підкреслити найменші деталі. Якісно доповнене ілюстраціями книжкове видання дає змогу розширити коло цільової аудиторії.

Дитяча література вирізняється з поміж іншої тим, що перед автором покладена надзвичайно велика відповідальність. Вся інформація, яку сприймає

маленький читач в подальшому формує її особистість та заохочує до активного пізнання світу. Створити якісне книжкове видання для дітей – це напрочуд важкий процес адже діти споглядають світ зовсім не так як дорослі. «Ілюстрація у виданні для дітей повинна виступати образотворчим втіленням персонажа, явища, події, описаних автором за допомогою слів; іншими словами – виконувати інтерпретаційну функцію» [13].

Література для дітей має відповідати рівню психологічного та інтелектуального розвитку маленьких читачів. Така література підіймає ті ж самі питання та проблеми, що і доросла, відрізняється тільки спрощена форма подачі матеріалу. Простота викладення змісту не повинна бути обумовленою примітивністю сюжету, серйозні та складні речі також можна описати доступно та цікаво. Навіть історико-документальну літературу можна оформити таким чином, щоб вона могла викликати захоплення та цікавість у дитини.

Читання якісної літератури прокладає дитині шлях до пізнання прекрасного та відчуття краси і естетики. В перспективі майбутнього це може стати поштовхом для розкриття власного творчого потенціалу.

Швидкі темпи розвитку технологічного прогресу призвели до того, що наш інформаційний простір перенасичений великою кількістю різної інформації. В процесі пізнання світу дитина буде надавати перевагу тим джерелам, які найбільше привертають її увагу. Це пояснює тенденцію до оформлення сучасних книг таким чином, що малюнок значно домінує над текстом. Ілюстрація вже не виконує роль доповнення, а являється основою книги.

За об'ємом оформлення дитячих книжок їх можна поділити на дві основні групи: книжки-картинки та ілюстровані видання. Якщо в першому випадку малюнок повністю домінує над текстом, або й взагалі його не потребує, то в другому варіанті ілюстрація виступає елементом підсилення сюжету та підкресленням важливих деталей.

Зображення в дитячій книзі має бути виразним та чітким. Слід обирати яскраві та контрастні кольори, але не робити палітру занадто складною. За

допомогою правильно підбраного кольору вже можна передати точну атмосферу і настрій малюнку. Текст обов'язково має бути чітким та зрозумілим адже в дітей часто бувають складнощі з читанням, тому всі літери мають легко розпізнаватися юним читачем. Зміст самого тексту має бути простим, без складних епітетів та метафор, як наприклад у більш дорослої літератури. Емоції на обличчях персонажів слід робити максимально зрозумілими, щоб дитина з легкістю могла розрізнити які персонажі позитивні, а які негативні. Невід'ємна частина ілюстрації – вдало вибудована композиція. Для юної аудиторії її краще робити так, щоб композиційним центром ставав головний персонаж на сторінці.

Згідно зі стандартами ДСТУ 29-62002 дитячі книжкові видання залежно від вікової категорії читачів поділяються на чотири групи:

- I група – видання для дітей віком до 5 років включно;
- II група – видання для дітей віком від 6 до 10 років включно;
- III група – видання для дітей віком від 11 до 14 років включно;
- IV група – видання для-підлітків від 15 до 18 років включно.

Як правило у видавців обмежена кількість випуску ілюстрованих книжкових видань на рік. З цього виходить, що конкуренція серед митців у цій сфері є досить високою. Необхідно створити продукт, який не тільки захопить читача з перших сторінок, а і сподобається видавництву та вони побачать в ньому потенціал для подальшого випуску. Якісно оформлена дитяча книга, з розумінням усіх художніх принципів, стане провідником для дитини у світ фантазій та абстрактного мислення. Виразні образи та емоції, які вона викликала залишаться з нею на все життя, а мораль, закладена в сюжеті, відобразиться на подальшому розвитку особистості та світогляді.

Грамотний підбір дитячої літератури для малюків утворює правильне уявлення про важливість мистецтва в житті людини та прокладає шлях до пізнання образотворчості в майбутньому. Відповідальність в цьому несуть не тільки видавці та художники, а ще й батьки, які самі обирають, що буде читати їх дитина. Дорослим варто самим спочатку читати літературу, яку вони дають своїм дітям.

Серед якісно оформлених та написаних видань минулого року можна виділити такі варіанти: «Таємні історії маленьких і великих перемог» Тетяни Стус іл. Марти Кошулінської, «Хто такі котулаки» Галина Ткачук, іл. Дарини Козачук, «Там, де тече Ятрань» Марія Правди, іл. Марії Стецькович, «Ручна-зручна розмова. Путівник жестовою мовою» Ганни Ткач, пер. жестової мови Ольги Рибак, «Анна Ярославна: Київська князівна — королева Франції» Івана Малковича, іл. К. Штанко, К. Косьяненко (рис.2.10) та «Стешка, дочка винахідника» Наталії Довгопол, іл. Інни Рудої.

Рис.2.10 «Анна Ярославна: Київська князівна — королева Франції» Івана Малковича, іл. К. Штанко, К. Косьяненко

Найбільший вплив на людину визначають ті джерела інформації, які вона поглинала в найперші роки свого життя. Серед основних функцій, які виконує дитяча література можна виділити: освітню, культурну та педагогічну.

Освітня функція визначає формування дитиною світогляду, визначає її інтелектуальний розвиток та розширює уявлення про світ. Якісна література знайомить дитину з історією, географією і наукою в цілому. В цьому жанрі дуже важливо підлаштовувати формулювання та художнє оздоблення під вікові особливості кожної групи адже якщо наукові терміни описані складними словами, а видання розраховане на дітей віком до 5-ти років, то малечі просто

буде не цікаво його читати. Ба більше, це може взагалі викликати відразу у дитини до подібної літератури так, як вона буде вважати її нудною та занадто складною.

Читання книжок також сприяє розвитку критичного мислення та формує мистецький смак. Історії, в яких закладена мораль завжди спонукають замислитися після прочитання, а загадки в сюжеті розвивають логіку та жагу до розкриття таємниць.

Не слід забувати, що читання літератури, не зважаючи на вік людини – це основний шлях до збагачення словникового запасу. Особливо важливим цей процес є в юному віці. Він не тільки формує мовні навички, а також допомагає дітям краще розуміти граматику та застосування певних виразів в різних контекстах.

Культурна функція допомагає ознайомити дитину з власною культурою та розкриває особливості інших. В першу чергу це формує розуміння малюка про різноманітність нашого світу та сприяє розвитку толерантності та поваги до не схожих на нього людей, демонструючи, що інший – не дорівнює поганій. Формування світогляду на основі цієї ідеї допоможе дитині краще розуміти людей навколо та відчувати єдність зі світом.

Невід'ємною частиною формування будь якої особистості являється розуміння власної культури та історії. Література такого характеру має знайомити юних читачів із національними традиціями за для збереження культурної спадщини. Саме через літературу українська культура століттями передається із покоління в покоління.

Педагогічна функція літератури займає важливу роль в формуванні дитиною соціальних навичок та правил поведінки. Через взаємодію персонажів у дитини з'являється розуміння як потрібно себе поводити з однолітками і як ставитися до дорослих. Улюблені герої творів стають рольовою моделлю у взаємодії з людьми в реальному світі.

Через емоції та переживання персонажів у дитини також формується емоційний інтелект, вона краще розуміє, що відчують люди за різних обставин. Розвиток емпатії є дуже важливим аспектом в процесі соціалізації.

Окрім розважальної функції, література також може надихати дітей на нові звершення та захоплення. Цікава історія про космос може зацікавити дитину детальніше розібратися в цій темі та навіть зробити це своїм хобі чи навіть професією.

Отже, література – це вкрай важливий чинник для формування особистості на всіх етапах розвитку людини. Створюючи якісні книжки, починаючи від сюжету і закінчуючи художнім оформленням, людство робить надзвичайно важливий вклад в формуванні суспільства.

Висновки до розділу 2

На сьогоднішній день дитяча література не може існувати окремо від ілюстрації адже саме художнє оздоблення видання привертає увагу цільової аудиторії, роблячи процес читання набагато цікавішим. Наявність яскравих та цікавих ілюстрацій у книжках спонукає юних читачів поринати у світ літератури і сприяє розвитку уяви та мислення.

Можна зробити висновок, що весь процес розвитку оформлення книжкових видань та їх вплив на суспільство демонструє важливість наявності візуальних образів в дитячій літературі.

Технологічний розвиток значно розширив спектр можливостей при оформленні книжкових видань. З кожним роком з'являється все більше підходів до оздоблення дитячої книжки. Якщо ще століття тому митці були обмежені використанням певних художніх матеріалів, то зараз створюється все більша кількість інструментів, що забезпечує не тільки нові художні рішення, а також значно пришвидшує та полегшує роботу.

Дитяча книга - це вже не тільки про візуальну складову, вона також допомагає дітям пізнавати світ, розвивати фантазію, поліпшувати малу моторику, а також використовується дитячими психологами та логопедами у їх

професійній роботі. Завдяки інтерактивним виданням дитяча література змогла стати повноцінною іграшкою в руках юної аудиторії, що ще більше заохочує відкривати для себе світ літератури у зрілому віці.

Сучасні українські ілюстратори продовжують вносити свій надзвичайно важливий вклад в культурну спадщину України, що надихає молодих художників все більше розвивати цю сферу та демонструвати на міжнародній арені весь творчий потенціал нашої країни. Про визнання творчої майстерності українських митців за межами України свідчать чисельні нагороди на престижних міжнародних преміях. Їхні роботи не тільки являються важливим культурним надбанням, а також популяризують літературу серед населення.

Загалом, успішність дитячої літератури напряму залежить від бажання митців постійно розвивати свої художні здібності, вигадуючи все нові способи вираження, розвиваючи мистецький смак читачів. Таким чином, з появою все більшої кількості якісних художніх видань аудиторія стає все більш вибагливою при виборі товару, що слугує поштовхом для авторів встановлювати високі стандарти якості своїх продуктів.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ДИЗАЙН-ПРОЄКТУ ДИТЯЧОЇ КНИГИ РОАЛЬДА ДАЛА “ЧАРЛІ І ШОКОЛАДНА ФАБРИКА”

3.1 Аналіз цільової аудиторії

«Цільова аудиторія (ЦА) – це потенційні споживачі, які зацікавлені отримати інформацію, товари чи послуги. Це можуть бути як фізичні особи, так і компанії» [38].

Розуміння цільової аудиторії – один з найважливіших етапів в реалізації будь якого проєкту. Дослідження ЦА починається ще перед початком розробки продукту та напряду впливає на його концепцію, вигляд, властивості тощо. Чітке усвідомлення на кого націлений товар в подальшому впливає на його успішність на ринку та допомагає виділитися на фоні конкурентів.

В контексті розробки дитячої літератури слід враховувати те, що ЦА в такому випадку поділяється на основну та непрямую. Основна – приймає рішення здійснити покупку, а непрямая – обирає продукт. Отже, хоч діти і проявляють ініціативу у виборі літературних видань, спираючись на свій смак, батьки – приймають остаточне рішення чи купувати продукт чи ні. В такому випадку слід враховувати вподобання обох груп для досягнення максимальної зацікавленості аудиторії.

Під час роботи над дизайном книги дуже важливо розуміти на який вік розраховане видання. Саме від цього фактору буде залежати стиль оформлення книжки та її загальний зміст. Так, наприклад, дітям віком до 5-ти років простіше засвоювати інформацію візуально, тому кращим рішенням буде використання яскравих та зрозумілих малюнків з мінімальною кількістю тексту. Однак видання, які націлені на підлітків вже мають бути «складніші» у багатьох аспектах, адже старша аудиторія вже має певний набуток інформації, тому зацікавити її буде важче. Дорослий читач віддає перевагу не тільки більш заплутаним сюжетам, а і цікавиться незвичними підходами до оформлення видань. Якщо для малих дітей художник має максимально ясно зображати всі

деталі малюнку, то для старших доречнішим буде використання абстрактних образів, які кожен читач зможе інтерпретувати під себе.

Не менш важливим фактором успішної реалізації проєкту являється аналіз доходу ЦА. Випускаючи продукт для широкого загалу, слід робити його доступним для потенційних покупців. На це впливає з якого матеріалу надруковане видання: який папір та тип обкладинки був використаний, який формат та кількість сторінок заплановано тощо. Це не тільки впливає на ціну майбутньої книги, а і на враження, яке вона буде справляти. Книги з твердою обкладинкою як правило виглядають дорого та асоціюються з товарами вищої якості. Тим часом м'яка обкладинка являється дешевшою та виглядає доступніше.

Аналіз ЦА також необхідний для розробки правильної стратегії просування товару. Якщо чітко розуміти на кого націлений продукт, то можна вдосконалити його таким чином, щоб він максимально підходив для споживачів. Існує декілька способів дослідження портрету споживача.

В першому випадку слід відштовхуватися від товару – дитяча книжка. Необхідно розробити її концепцію та зрозуміти кого саме вона може зацікавити. Припустимо, що у нас є ідея створення збірки класичних дитячих казок. Ідеальна цільова аудиторія для такого типу літератури – це діти від 6 до 10 років включно. Це саме той вік, коли дитина вже вмє читати, але все ще звертає увагу на візуальне оформлення видань. В такому випадку необхідно знайти ідеальний баланс між кількістю тексту і виразною картинкою, при цьому малюнки для дітей такого віку вже не мають бути примітивними. Також треба враховувати той факт, що скоріше за все діти будуть читати таку літературу разом з батьками. З цього виходить, що видання має не тільки зацікавити юного читача, а ще й сподобатися дорослим, щоб вони захотіли придбати його своїм дітям.

В другому випадку основним елементом дослідження виступає певна група людей. Слід виділити для себе бажану аудиторію та відштовхуватися від їх потреб. До прикладу візьмемо дітей до 5-ти років. Необхідно визначити, що

цікавить дітей в цьому віці, що їм подобається з уже наявних товарів на ринку або чого їм не вистачає. На основі цього можна сформуванати картинку майбутнього товару з урахуванням всіх необхідних деталей.

Одним із найбільш дієвих способів просування продукту – це правильне донесення до клієнта чому він має обрати саме його. Чому слід віддати перевагу певній книжці, а не безлічі інших? В цьому випадку необхідно грамотно обґрунтувати концепцію товару. Наприклад, ця книга являє собою збірку віршів в поєднанні з рухомими елементами та інтерактивними вставками, що зацікавить дитину до її прочитання та допоможе з розвитком не тільки пам'яті, а ще й малої моторики. Таким чином видання привабить не тільки для малюка, а ще й зможе викликати інтерес у батьків.

Слід також враховувати, що ЦА – це досить неоднорідна група людей, яка складається з багатьох підгруп. Те, що спрацювало на одній підгрупі, може виявитися абсолютно неактуальним для іншої. Ще одним способом формування портрету ЦА є методика «5W» Шеррінгтона (рис.3.1).

Рис.3.1 методика «5W» Шеррінгтона

Метод «5W» включає в себе 5 ключових питань: Where? (Де?), Why? (Чому?), Who? (Хто?), When? (Коли?), та What? (Що?). Питання «Where» допомагає з визначенням місця, в якому клієнт буде найбільш налаштований на

покупку і для кожного товару ця локація різна. «Why» розкриває головний мотив споживача до придбання товару, а також виявляє проблему, з якою стикнулася людина, що в неї виникла необхідність цієї покупки. «Who» розповідає нам про покупця інформацію, на основі якої можна скласти портрет ЦА: стать, вік, сфера діяльності і т.п. «When» визначає найсприятливіший час покупки. До прикладу, деякі товари успішно продаються протягом всього року, тоді як інші являються сезонними. «What» виявляє що саме купує клієнт та з якою метою.

Глибокий аналіз цільової аудиторії надає змогу компанії краще розуміти свої слабкі сторони та за допомогою цього вдосконалюватися, покращуючи якість своїх товарів і зберігаючи при цьому конкурентоспроможність.

Всю необхідну інформацію про ЦА можна отримувати з будь яких джерел, але найпростішим на сьогодні є використання інтернету: тематичні сайти, форуми, соціальні мережі, опитування, аналіз пошукових запитів тощо.

3.2 Технологія створення дизайн-проекту дитячої книги

Розробка ілюстрацій до книги - складний та багатокомпонентний процес, в якому задіяно багато навичок починаючи від художньої майстерності ілюстратора, закінчуючи його вмінням ясно передати задум автора та підкреслити важливі деталі. З давніх часів книги являються джерелом натхнення для багатьох людей.

Перш ніж почати роботу над ілюстраціями слід ґрунтовно ознайомитися з текстом, щоб чітко уявити перебіг подій та скласти в голові портрети дійових осіб до найменших деталей. Таким чином художник вже на цьому етапі може уявити майбутній вигляд ілюстрацій та визначити які саме події слід зобразити. Для спрощення подальшої роботи слід занотувати всю інформацію, яка дасть змогу максимально розкрити персонажів та основні сюжетні лінії. Сюди можна віднести: зовнішність персонажів, їх стосунки один з одним, особливості характеру, їхні вчинки та манери. Художник в праві додавати свої деталі, якщо впевнений в їх доречності та якщо вони не суперечать канону.

Не менш важливою деталлю в процесі розробки дизайн-проекту видання являється дослідження світу, в якому знаходяться персонажі. З цією задачею допоможе впоратися аналіз референсів. Якщо події розвиваються в реальному світі в нагоді стануть фото та література необхідної епохи, якщо історія про уявний світ - тут в художника є повна свобода вираження, але згідно з описами автора твору.

Основна задача художника при створенні книжкової ілюстрації - доповнити твір, розкрити його зміст, використовуючи всю свою художню майстерність на максимум. У деяких випадках художник стає другим автором твору, розкриваючи навіть ті сюжетні особливості, на які письменник тільки натякає.

Перед початком роботи над самими малюнками необхідно продумати їх розміщення в книзі. За розміщенням на сторінках ілюстрації поділяються на:

- Сторінкові;
- Заставки;
- Часткові;
- Кінцеві;
- Буквиця.

Розміщення малюнків обумовлено характером книги та особливістю змісту. Так, наприклад, для дитячих книг частіше використовуються яскраві сторінкові ілюстрації так, як дітям простіше сприймати інформацію візуально. Головна задача дитячої книжкової ілюстрації - познайомити юного читача зі світом літератури. Виразні образи в цьому випадку допомагають дітям розвивати фантазію та одночасно з цим пізнавати світ образотворчого мистецтва.

Не менш важливою складовою видання являється формат та співвідношення сторін. Вдалий підбір формату ще більше підкреслює індивідуальні особливості книжкових видань. А5 (145 x 200 мм) вважається стандартним розміром книги. Це чудовий компактний варіант, який використовується для друку прози або віршованих збірок. Трохи менший

формат А6 (107 x 140 мм) здебільшого використовують для друку невеликих словників або ж путівників. А4 (205 x 290 мм) найкраще підходить для оформлення дитячих книг або енциклопедій. Не зважаючи на те, що всі ці формати вважаються класичними для певних різновидів літератури, це зовсім не означає, що потрібно обмежуватися саме цими “нормами”. Дитяча книга, надрукована в маленькому форматі не являється неправильною, а навпаки може навіть виділятися серед конкурентів завдяки цій особливості.

Вибір типу обкладинки майбутнього видання напряму впливає на те, як книга буде сприйматися читачем. Твердий тип обкладинки створює враження найбільш преміального типу поліграфії в порівнянні з іншими варіантами та захищає книгу від механічних пошкоджень. Протилежністю такого варіанту зовнішнього оформлення книг є м'яка обкладинка. Цей спосіб є найпопулярнішим через свою дешевизну, але поступається попередньому варіанту у витривалості. Для друку невеликих за кількістю сторінок видань може бути використане кріплення на скобу. Цей спосіб популярний для виготовлення невеликих збірок коміксів або журналів. Найбільш незвичайним з усіх варіантів кріплення являється кріплення на пружину. Окрім звичайного способу такого кріплення також є різновид “прихованої пружини”. Таким чином пружина схована за корінцем і ззовні її не видно. Перевагою такого способу являється те, що можна виривати сторінки без пошкодження корінця.

Ще одна задача, до якої потрібно підійти з високою відповідальністю - це вибір паперу. Сьогодні на ринку поліграфії існує безліч варіантів паперу: починаючи від звичайного офсетного і закінчуючи високим різноманіттям дизайнерських картонів. За допомогою “нестандартного” паперу можна досягти неочікуваних результатів, які тільки підкреслять усі особливості ілюстрації.

Знання процесу виготовлення поліграфічної продукції є надзвичайно важливим для ілюстраторів. Художник має продумувати не тільки графічну частину проєкту, а і те, як продукт буде виглядати в кінці. Для досягнення оригінальних художніх рішень допоможе розуміння специфіки різних типів друку та їх призначення. В сучасній поліграфії вирізняють такі основні види

друку: офсетний, цифровий, шовкотрафаретний та флексографічний. При цьому існують і менш відомі, але більш унікальні види, як наприклад - RISO-друк.

«RISOGRAPH — унікальна друкарська машина, виготовлена корпорацією Riso Kagaku в Японії. RISO-друк часто називають автоматичним трафаретним друком, бо зображення створюється за допомогою трафарету (називають «майстер»), що автоматично створюється та обгортається навколо циліндра, покритого чорнилом (називають «барабан»). Барабан котиться по паперу, що подається через RISOGRAPH, створюючи відбиток.» [10]

Головна особливість такого типу друку, яка довгий час вважалась недоліком - це “унікальна недосконалість”. Через специфіку технології цього друку кожен новий шар фарби на листі наноситься з невеликим зсувом, що надає такого неповторного вигляду ілюстраціям надрукованих в техніці RISO. До того ж фарби, які використовуються в цій техніці наносяться на лист напівпрозорим шаром, що дає змогу використовувати всього декілька кольорів і при цьому отримувати неабияку палітру відтінків. Кожна робота надрукована на RISOGRAPH - унікальна (рис.3.2).

Рис.3.2 Малюнок надрукований на RISOGRAPH

Серед трафаретних типів друку також можна виділити шовкографію. Ця техніка друку характеризується продавленням фарби через спеціальний трафарет для отримання необхідного зображення. Свою назву він отримав за

рахунок того, що форми з зображенням раніше виробляли з шовку, а зараз їх замінили більш дешеві та довговічні полімерні або металеві сітки.

Особливістю даного типу друку являється те, що на відміну від RISO, де фарби наносяться напівпрозорим шаром, шовкографія створює об'ємне зображення (до 0,5 мм) (рис.3.3). Це забезпечує гарну якість друку та високу покривну властивість.

Рис.3.3 Технологія нанесення шовкотрафаретного друку

Обидва типи друку використовують одну й ту саму технологію, але при цьому ми отримуємо зовсім різний результат, що демонструє наскільки різний ефект можна досягти, обираючи різні технології при реалізації друкованого видання.

3.3 Процес розробки ілюстрацій для книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика»

Першим етапом розробки дизайн-проєкту книжкового видання являється детальний аналіз твору. Перед початком створення самих ілюстрацій необхідно ретельно ознайомитися з текстом та виділити всі ключові деталі сюжету, щоб в подальшому можна було максимально ефективно структурувати всі етапи роботи над книгою. Слід визначити в яких розділах буде найбільш

доречним використання художнього оздоблення тексту, а в яких його можна опустити.

В процесі роботи було обрано найбільш підходящий формат для такого типу видання – А5(145 x 200 мм) . Такий розмір є дуже популярним для прози та являється універсальним для ілюстрування дитячої літератури. Орієнтація сторінок – вертикальна.

Після ознайомлення з сюжетом було обрано сцени для майбутніх ілюстрацій. Якщо історія коротка, то чудовим варіантом буде оформлення кожної сторінки, але якщо об'єм великий, то в цьому випадку слід додавати зображення тільки на найнеобхідніші сюжетні частини, інакше книга стане занадто переповненою візуальною складовою. Також варто зберігати певний ритм у співвідношенні звичайних сторінок з текстом та проілюстрованих, наприклад розміщувати зображення через кожні 10 або 15 розворотів. Задля створення динаміки у книжці необхідно також експериментувати з композицією, до прикладу на одному розвороті ілюстрація може займати половину формату, а на іншому весь простір. За рахунок цього зберігається динамічність протягом всього процесу читання книги.

На етапі створення приблизних ескізів (рис.3.4) було вирішено, що книга буде складатися з 6 розворотів з ілюстраціями, а також доповнена авторським оформленням обкладинки, форзацу та нахзацу.

Рис. 3.4 Первинні ескізи книги «Чарлі і шоколадна фабрика»

На цій стадії розробки ескізів проєкту головною ціллю є зрозуміти, що саме необхідно зобразити та яким чином. Первинні ескізи не мають бути гарними, вони мають бути інформативними для самого художника. В першу чергу вони несуть у собі ідею, а доведення малюнків до ідеалу вже відбувається на подальших етапах.

В процесі роботи було прийнято рішення зупинитися на мультяшному стилі оформлення (рис.3.5). В контексті цього твору таке стилістичне рішення являється оптимальним адже сама по собі історія досить казкова і головною задачею тут стояло підкреслення «чарівності» локацій та подій, що відбувалися з головними героями. За допомогою використання яскравих кольорів та великої кількості виразних деталей читач має змогу повністю зануритися в магічний світ цієї історії та відчувати себе на місці героїв твору.

Рис.3.5 Приклад зображення персонажів твору Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика»

Кожна стадія роботи була виконана за допомогою використання графічних програм, зокрема Adobe Photoshop та Adobe Illustrator. Ці дві програми від компанії Adobe являються широко відомими на весь світ своїм різноманітним спектром функцій та інструментів, які стануть у нагоді не тільки для художників, а також для фотографів та графічних дизайнерів.

Дані програми не тільки дають змогу досягти майже будь яких художніх ефектів, а також дозволяють зробити всі процеси розробки проєктів максимально ефективними. Серед основних етапів при розробці дизайну книги «Чарлі і шоколадна фабрика» можна виділити:

- Ознайомлення з сюжетом книги;
- Вирішення питання розміщення ілюстрацій у виданні;
- Створення первинних ескізів розворотів;
- Виведення остаточного контуру зображень для кожної сторінки;
- Заповнення контуру кольором згідно кольорової палітри;
- Завершення оформлення додаванням тексту та художніх елементів.

За для досягнення ефекту малюнку «від руки» використовувалися текстуровані пензлі, що начебто повторюють ефект воскових олівців на папері. За допомогою вдалого використання градієнтів вдалося відтворити необхідну атмосферу малюнків або виділити головні предмети в композиції. Кожна ілюстрація пройшла всі етапи від грубого ескізу до фінального варіанту (рис.3.6). Повністю оформлене видання розміщене в додатку Б.

Рис.3.6 Етапи створення ілюстрації

Не менш важливою частиною дизайн-проєкту книги є текст. Правильно підібраний шрифт не тільки має бути легким в читанні, а також стилістично поєднуватися з малюнками, утворюючи цілісну композицію. Для оформлення дитячих книжкових видань допускається вибір більш «нестандартних»

шрифтів, які можуть доповнювати атмосферу історії. При цьому слід враховувати не тільки його розмір, а також інтерліньяж (міжрядковий інтервал), відступ між абзацами та відстань від букви до букви. Всі ці параметри мають знаходитися в балансі, щоб не порушувати візуальну співвіднесеність тексту.

В оформленні цього видання було вирішено використовувати шрифт Comfortaa (Regular) (рис.3.7). За рахунок того, що в цьому шрифті відсутні засічки на буквах він виглядає більш сучасно та лаконічно. Своєю простотою він наче «розвантажує» сторінки, створюючи баланс між багатокomпонентними ілюстраціями та текстом. Кожна літера зображена чітко та виразно, що забезпечує розбірливість тексту навіть при великих об'ємах, а це є дуже важливим аспектом для дитячої літератури.

Рис.3.7 шрифт Comfortaa (Regular)

Задля доповнення даного проєкту також був розроблений фірмовий стиль для книжкового видавництва, який і буде фігурувати на обкладинці цього видання.

Фірмовий стиль компанії – це не тільки її обличчя, це також потужний засіб комунікації бренду зі споживачами. Саме він формує її репутацію та визначає наскільки впізнаваним буде компанія на фоні конкурентів.

Можна виділити такі основні етапи розробки фірмового стилю, як:

- Аналіз концепції компанії та її позиціонування на ринку;
- Дослідження конкурентів в межах сфери діяльності;
- Формування ідеї;
- Розробка логотипу та усіх складових фірмового стилю на основі зібраної інформації.

Фірмовий стиль (рис.3.8) включає в себе не лише логотип, а також усі візуальні складові компанії: брендбук, візитки, бейджи, конверти, упаковка, спеціальні бланки, буклети, листівки, рекламні плакати, сувенірна продукція, форма для співробітників тощо.

Рис.3.8 Фірмовий стиль компанії «Візія»

«Візія» - це сучасне українське видавництво книг, яке спеціалізується на популяризації захоплюючої літератури для дітей та молоді. Мета компанії полягає в заохоченні молоді аудиторії відкривати для себе неймовірний світ книжок, поглинаючи тільки якісні видання.

Основна концепція фірмового стилю компанії полягає в об'єднанні традицій з сучасністю, що виражається поєднанням яскравих кольорів з автентичним шрифтом Kyiv Type Sans medium.

Назва компанії «Візія» виступає символом бачення та розвитку майбутнього, що особливо актуально для юної аудиторії. Фірмовий знак демонструє новий погляд на літературу за допомогою використання сучасних тенденцій.

Вибір кольорової палітри напряму впливає на те, як аудиторія сприймає компанію. Психологія кольору відіграє дуже важливу роль у розробці всіх візуальних аспектів фірми.

Окрім загальних асоціацій з певним кольором слід також враховувати його культурні особливості в контексті певного регіону. До прикладу, якщо в одній культурі білий колір асоціюється з чимось чистим та невинним, у іншій – навпаки виступає символом скорботи та трауру. В цьому випадку слід проводити точний аналіз цільової аудиторії для вдалого підбору найменших деталей проєкту.

Фірмовими кольорами компанії «Візія» було обрано яскраво жовтий (#e2ff20) та чорний (#000000). Жовтий серед споживачів часто асоціюється з теплотою та оптимізмом. Саме цей колір викликає довіру та репрезентує молодість. Яскравий колір якнайкраще розкривається в поєднанні з контрастним, саме тому було вирішено поєднати його з протилежним йому – чорним. Чорний колір в цьому випадку врівноважує композицію, додаючи елементи строгості та серйозності. Таке поєднання створює відчуття довершеності та являється трендовим рішенням серед сучасних українських компаній.

Розробка фірмового знаку обов'язково має бути виконана у програмі, яка працює на основі використання векторної графіки. Логотип не тільки може застосовуватися для оформлення візиток чи буклетів, він також може фігурувати на банерах великого розміру. Основна перевага вектору над растром – виключення втрати якості при збільшенні зображення, саме тому використання вектору – це ключова необхідність для дизайнерів при розробці логотипів. В даному випадку була використана програма Adobe Illustrator.

Головними аспектами вдалого логотипу є простота за запам'ятовуваністю. Фірмовий знак має поєднувати в собі мінімалізм та унікальність і при цьому відповідати усім вимогам в межах сфери його застосування. Прості лінії в логотипі забезпечують йому лаконічний вигляд, а фірмовий знак у вигляді ока розкриває концепцію, утворюючи чудовий дует для сучасної компанії.

Фірмова стилістика необхідна для будь якої компанії, незалежно від її величини. Саме він допомагає викликати лояльність у споживачів та створює асоціативний ряд між брендом та товаром. Легко впізнаваний фірмовий знак або вдалий набір кольорів запам'ятовується клієнтами, що дає змогу при необхідності отримання певного продукту чи послуги звернутися саме до тієї компанії, фірмовий стиль якої їм запам'ятався найбільше. Наприклад, при слові «яблуко» люди частіше всього уявляються компанію «Apple», а червоний колір у багатьох асоціюється з «McDonalds».

Таким чином можна зробити висновок, що якісний фірмовий стиль не тільки привертає увагу споживачів до компанії, а також викликає довіру адже, якщо компанія відповідально відноситься до свого позиціонування на ринку, то і якість товарів має бути відповідною.

Висновки до розділу 3

Грунтовний аналіз цільової аудиторії відіграє вирішальну роль в успішній реалізації будь якого проєкту. Цей етап дозволяє визначити які художні рішення та концепція будуть найбільш вдалим для певної групи людей, або маючи готовий продукт, зрозуміти кого він зможе зацікавити. В контексті дитячої літератури вкрай важливо розуміти на яку вікову категорію орієнтоване видання адже саме цей фактор вирішує не тільки візуальну складову книги, а також визначає кількість та структуру тексту збірки.

Технологія створення дитячої книги включає в собі багато етапів на шляху до отримання готового продукту. В цьому процесі часто задіяна команда людей, як наприклад, письменник, художник, редактор, дизайнер, але і одна

людина може поєднувати в собі всі ці сфери діяльності. Потрібно пройти довгий та тернистий шлях від розробки концепції, сюжету та графічного оформлення до вирішення питання як, чим і на чому друкувати майбутню книжку.

Процес створення ілюстрацій до книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика» яскраво демонструє важливість дотримання усіх аспектів при розробці візуальної складової будь якого видання. Необхідно розуміти як працювати з кольором, щоб вдало передати атмосферу через малюнок, експериментувати з композицією задля досягнення найбільш цікавих художніх рішень та влучно передавати емоції та настрої персонажів залежно від ситуації, в якій вони опиняються. Важливим аспектом також являється вдало підібраний стиль зображення так, як це задає необхідний настрій майбутньої книжки та визначає на який вік цільової аудиторії вона розрахована.

Розробка фірмового стилю для книжкового видання «Візія» розкриває психологію впливу на споживача за допомогою кольору та художніх елементів. При створенні логотипу для компанії важливо враховувати усі культурні аспекти регіону, на який націлений бренд.

Лаконічність та унікальність – основа пізнаваності бренду, а відповідальний підхід до розробки фірмового стилю компанії – це гарантія високої якості та високої конкурентоспроможності на ринку

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. У кваліфікацій роботі був проведений детальний аналіз усіх тонкощів художнього оздоблення книжок, а особливо – дитячої літератури та її вплив на суспільство. Аналізуючи джерела дослідження, можна визначити роль ілюстрацій в дитячих виданнях. Дитяча література закладає основи світогляду у ще не сформовану особистість. Саме це яскраво демонструє відповідальність, покладену на батьків, які обирають книжки для своїх дітей.

2. Досліджено широкий спектр класифікації ілюстрацій та їх важливий вклад у всіх сферах застосування. Художнє оздоблення не тільки являється елементом декору, а ще й полегшує процес навчання, а в деяких випадках навіть виступає основною складовою успішного засвоєння інформації. Широка різноманітність стилей в ілюстраціях демонструє культурне розмаїття у сфері мистецтва.

3. Доведено важливий вплив розвитку технологічного прогресу на процес розробки книжкових видань. В сучасному світі книжки для дітей поступово трансформуються із звичайного набору тексту з картинками у справжні конструктори, що ще більше захоплює дітей поринати у світ літератури. Інтерактивні видання та цифрові додатки стають все цікавішими для юних читачів та мають високий потенціал у подальшому розвитку.

4. Виявлено, що українські художники з давніх часів виділялися своїм унікальним баченням при створенні своїх мистецьких творів. Їх роботи ставали основою для натхнення наступних поколінь та розвитку культурного надбання нашої країни. Художній арсенал сучасних вітчизняних ілюстраторів налічує безліч імен таких, як: Поліна Дорошенко, Анастасія Стефурак, Наталя Гайда, Романа Романишин, Андрій Лесів та багато інших. Своїми творами вони демонструють високий професіоналізм та відданість своїй справі, збагачуючи світ української літератури. Висока якість їх робіт підтверджується всесвітнім визнанням на міжнародній преміях та виставках, що допомагає просувати українську культуру на закордонний ринок.

5. Обґрунтовано, що якісна дитяча література знайомить дитину зі світом, роблячи процес навчання цікавішим, збільшує словниковий запас та розвиває критичне мислення. Формування правильного світогляду є дуже важливим етапом на шляху до майбутньої соціалізації. Саме книжка знайомить дитину з правилами поведінки та нормами моралі, якими вона буде послуговуватися в реальному житті. Література, основана на вітчизняній культурі допомагає у збереженні національних традицій та подальшому їх передаванні із покоління в покоління. При цьому, задля ширшого розкриття кругозору необхідно також знайомити дітей з культурою інших країн та народів і книжка являється чудовим варіантом для цього. Усі ці функції яскраво демонструють неоціненну важливість хороших літературних видань у житті суспільства.

6. Було розглянуто декілька надзвичайно важливих питань, що напряду відповідають за успішну реалізацію проєктів. Першим було досліджено процеси аналізу цільової аудиторії. Цей крок визначає майбутні напрямки руху компанії та допомагає вдосконалювати продукт залежно від запитів та побажань споживачів.

7. Виявлено, що фірмовий стиль являється обличчям бренду та забезпечує його пізнаваність серед конкурентів. Досліджено усі головні етапи розробки брендингу та які інструменти та техніки слід використовувати задля досягнення успішного результату.

8. На основі зібраної інформації було розроблено фірмовий стиль для книжкового видавництва «Візія» з урахуванням всіх необхідних аспектів та обґрунтовано застосування усіх візуальних елементів.

9. Кінцевим результатом дослідження являється розробка авторських ілюстрацій для книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика». Доречно розписано весь процес роботи над збіркою, починаючи від створення ідеї і закінчуючи описом використаних у роботі художніх ефектів. Проєкт був виконаний з метою ознайомлення більшої кількості людей з класичним літературним твором та для надання виданню сучасних мотивів.

Робота над збіркою допомогла дослідити усі тонкощі при розробці дизайн-проєкту дитячої книги, а також виявила усі проблеми в роботі з цим жанром та способи їх вирішення.

Список використаних джерел

1. Ілюстративність; Ілюстрація. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. Т. 1: А Л. С. 411-412.
2. Єгипетська книга мертвих - священні тексти нового царства URL: <https://jak.bono.odessa.ua/articles/egipetska-kniga-mertvih-svjashhenni-teksti-novogo.php>
3. Книжкові мініатюри Середньовіччя URL: <https://museum.lib.kherson.ua/knizhkovi-miniatyuri-serednovichchya.htm>
4. Знакові пам'ятки книжкового мистецтва Київської Русі XI – XIV ст. (частина 1) URL: <https://ukrartstory.com.ua/tekst-statti/znakovi-pamjatki-knizhkovogo-mistectva-kijivskoj-rusi-xi-xiv-st.html>
5. Чому винайдення книгодрукування це наукова революція URL: <https://chytomo.com/chomu-vynajdennia-knyhodrukuvannia-tse-naukova-revoliutsiia/>
6. Друкарство: його початок і поширення в Європі (XV—XVI вв.) / П. Попов; Укр. наук. ін-т книгознавства. [Б. м.]: Держвидав України, 1925 (Науково-популярна бібліотека книгознавства / за ред. Ю. О. Меженка; вип. 2). С. 51.
7. Мистецтво / Філософський енциклопедичний словник. Київ: Абрис. 2002. с. 380—381.
8. Як мистецтво впливає на наше життя? URL: <https://debaty.sumy.ua/news/yak-mistetstvo-vplivaye-na-nashe-zhittya>
9. Книжкові формати URL: <https://huss.com.ua/knizhkovi-formati/>
10. Різо-друк URL: <http://risodentsia.com.ua>
11. Матвійчук Л. О. Книжкова ілюстрація XXI століття: від традицій до сучасності / Л. О. Матвійчук : наук. кер. О. В. Кротевич // Інноваційні тенденції сьогодення в сфері природничих, гуманітарних та точних наук : матеріали II Міжнародної наукової конференції, м, Дніпро, 17 березня 2023 року. – Вінниця : Європейська наукова платформа, 2023. – С. 260-261.

12. Надія Сенчило-Татліліоглу, Тетяна Дячук, Світлана Литвинська. Від малюнка до інтерактивності: дитяча книга на початку 21 століття. Київ. Вилучено з: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/50_2022/32.pdf
13. Огар Е. Культура сучасної дитячої книжки / Е. Огар // Видавнича галузь і кадри: досягнення, проблеми, перспективи: наук.-практ. зб. Львів : Аз-Арт, 2002. – С. 143
14. Інтерактивні книжки для дітей: граємось, навчаємось, змінюємось URL: <https://starylev.com.ua/blogs/interaktyvni-knyzhky-dlya-ditey-grayemos-navchayemos-zminuyemos>
15. Гаджетаріум для iPad URL: <https://u-s-c.com.ua/vijshla-bezkoshtovna-interaktivna-dityacha-kniga-gadzhetarium-dlya-ipad/>
16. Інтерв'ю: Ілюстраторка та художниця Поліна Дорошенко URL: <https://skvot.io/uk/blog/interview-with-polina-doroshenko>
17. "Основи" видали першу дитячу книжку про благодійність URL: <https://suspilne.media/culture/190319-hocu-govoriti-pro-ce-z-ditinou-osnovi-vidali-persu-ditacu-knizku-pro-blagodijnist/>
18. Анастасія Стефурак: «Дивує, коли кажуть, що художник малює всюди. Мені потрібна самотність для творчості» URL: <https://wz.lviv.ua/interview/128604-anastasiia-stefurak-dyvuie-koly-kazhut-shcho-khudozhnyk-maliuie-vsiudy-meni-potribna-samotnist-dlia-tvorchosti>
19. Наталя Гайда: Ілюстраторка, яка постійно вчиться URL: <https://zbruc.eu/node/76254>
20. «Я так бачу»: Творча майстерня «Аграфка» створила книжку-картинку про зір і бачення URL: <https://starylev.com.ua/news/ya-tak-bachu-tvorcha-maysternya-agrafka-stvoryla-knyzhku-kartynku-pro-zir-i-bachennya>
21. Функціональне мистецтво : вступ до інфографіки та візуалізації : [навч.-наоч. посіб. : пер. з англ.] / Альберто Каїро. — Львів : Вид-во Укр. католиц. ун-ту, 2017. — XVII, 349 с. : іл., табл., портр. ; 24 см. — Бібліогр.: С. 347

22. Аграфка: У книжці «Зірки і макові зернята» – філософія маленьких кроків URL: <https://archive.chytomo.com/news/ag-rafka-u-knizhci-zirki-i-makovi-zernyata-filosofiya-malenkix-kroktiv>
23. Мистецтво дитячої книжки як територія відповідальності URL: <https://zbruc.eu/node/21761>
24. Вімельбухи завойовують книжковий ринок URL: <https://web.archive.org/web/20161204004822/http://www.chytomo.com/issued/vimelbuxi-zavojovuyut-knizhkovij-rinok>
25. Чому інтерактивні книги — це додаткові можливості виховання? URL: <https://rionews.com.ua/mixed/all/now/n2444182556>
26. Бразелл Д., Девіс Д. Як стати успішним ілюстратором / Дерек Бразелл, Джо Девіс; пер. з англ. Л.Базь, Т.Кривов'яз. Київ : ArtHuss, 2018. — С. 48
27. Як можна використовувати ілюстрації URL: <https://pravo.home.cx.ua/ukraincyam/yak-mozhna-vikoristovuvati-ilyustracii.html>
28. Найкращі дитячі книжки 2023 року за версіями літературних критиків і читачів <https://chytomo.com/najkrashchi-dytiachi-knyzhky-2023-roku-za-versiiamy-literaturnykh-krytykiv-i-chytachiv/>
29. Дитяча література як засіб формування національної самосвідомості та характеру дитини URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14324/>
30. Талант // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ : ВЦ «Академія», 2007. — Т. 2 : М — Я. — С. 457
31. Проблема художнього таланту URL: https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10748/#google_vignette
32. Kolosnichenko M., Gula Ye., Pashkevych K., Krotova T., Yakovlev M., Kolosnichenko O., Kolisnyk O., Ostapenko N., Chuprina N., Yezhova O., Skliarenko N., Rubanka A., Prykhodko-Kononenko I., Struminska T., Lutsker T., Omelchenko H., Holovchanska Ye., Gerasymenko O., Galchynska O., & Oliinyk H. Graphic design in information and visual space. Riga, Publishing House “Baltija Publishing”. 2023. 280 p. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-274-6>.

33. Kolisnyk O., Kolosnichenko M., Pashkevych K., Modern Graphic Design as a phenomenon of a social communication. International Circular of Graphic Education and Research. 2021. No. 13. URL: https://www.internationalcircle.net/circular/issues/21_10.

34. Skliarenko N.V., Gryshchenko I.M., Kolosnichenko M.V. Symmetry in the Visual Communication Design: Methods of Dynamic Image Construction. Art and design. 2021. No3(15). С.9–20. DOI:10.30857/2617-0272.2021.3.1.

35. Колосніченко О. В., Єжова О. В., Остапенко Н. В., Кротова Т. Ф., Колосніченко М. В., Чжоу Чуанцзінь Адаптивне мистецтво сучасного плакату: соціальна комунікація та реклама. *Art and Design*. 2022. Т.18. №2. С. 79-93 DOI:10.30857/2617-0272.2022.2.7.

36. Куди і звідки. On the move URL: <https://agrafkastudio.com/kudi-i-zvidki-on-the-move>

37. The 9 Most Popular Children Book Illustration Styles <https://graphicmama.com/blog/children-book-illustration-styles/#whimsical-illustrations-style>

38. Як зробити аналіз цільової аудиторії? https://cases.media/en/article/yak_zrobiti_analiz_cilovoyi_auditoriyi

39. Чеботарьова І.Б. (2013). Основи маркетингу і рекламної діяльності: конспект лекцій. Харків, ХНУРЕ.

40. Все, що потрібно знати про цільову аудиторію: особливості, складання портрета, аналіз URL: <https://cybershark.pro/uk/cilova-auditoriya/>

41. Сегментація аудиторії за допомогою методики 5W Шеррінгтона URL: <https://elit-web.ua/ua/blog/segmentatsija-auditorii-s-pomoschju-metodiki-5w-sherringtona>

42. Підбір шрифтів та макетів для друку книг URL: <https://huss.com.ua/pidbir-shriftiv-ta-maketiv-dlya-druku-knig>

43. Кольорова психологія в дизайні інтерфейсу та брендингу URL: <https://ux.pub/vio/kolorova-psikhologhiia-v-dizaini-intierfieisu-ta-briendinghu-220c>

44. Маценко В.Г. Комп'ютерна графіка: Навчальний посібник. – Чернівці:

Рута, 2009 – 343 с.

45. Бразелл Д., Девіс Д. Як стати успішним ілюстратором / Дерек Бразелл, Джо Девіс; пер. з англ. Л.Базь, Т.Кривов'яз. Київ : ArtHuss, 2018. 208 с.

46. Types of Illustration – Functions and Styles of Visual Depiction URL: <https://artincontext.org/types-of-illustration/>

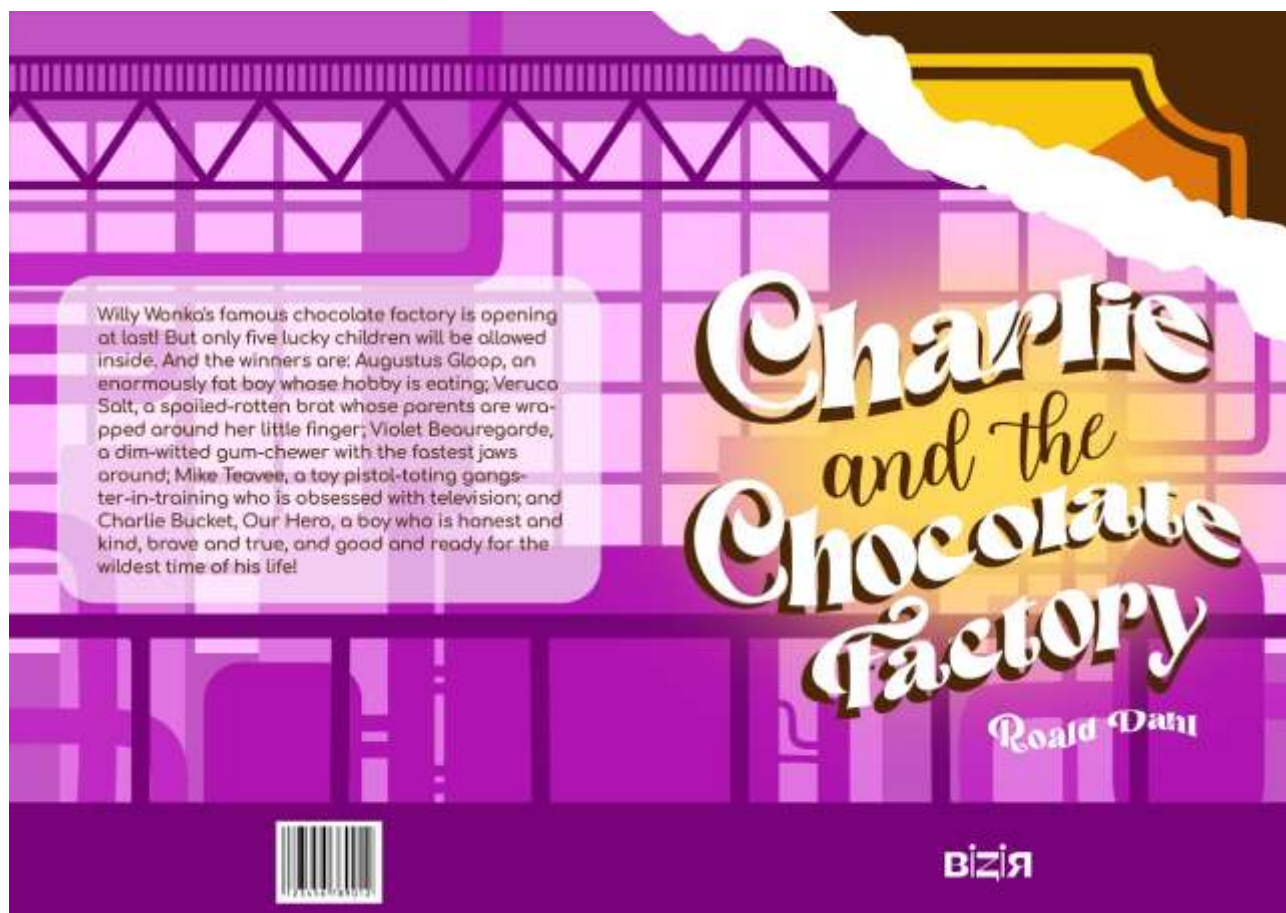
47. Єжова О., Моторна Т. Дизайн сучасної книжкової ілюстрації в Україні: творча майстерня “Аграфка”. VIII Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасного дизайну» (КНУТД, 25 квітня 2024 р., Київ, Україна). Т.1.

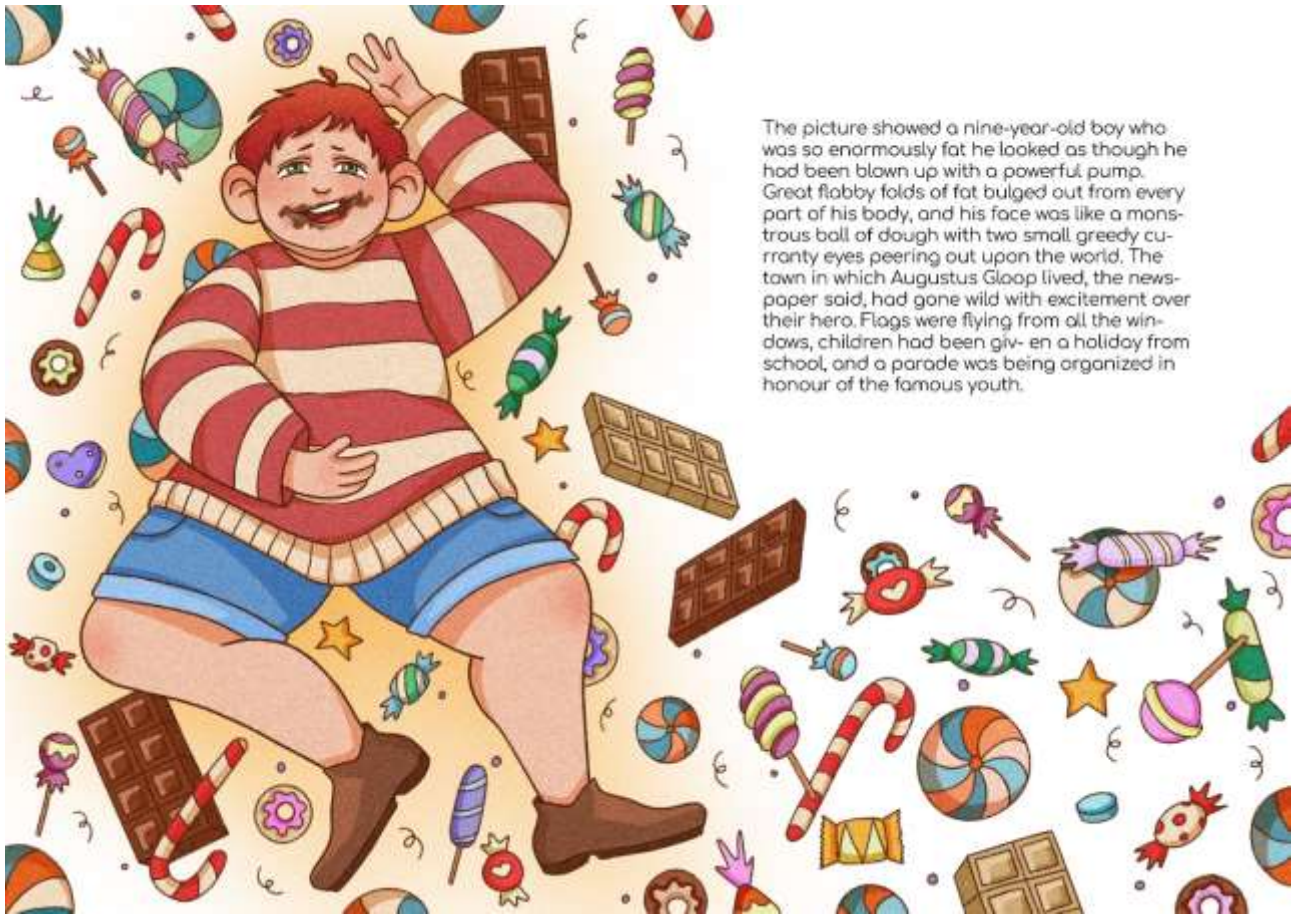
ДОДАТКИ

Додаток А

Сертифікат про участь у конференції

The picture showed a nine-year-old boy who was so enormously fat he looked as though he had been blown up with a powerful pump. Great flobby folds of fat bulged out from every part of his body, and his face was like a monstrous ball of dough with two small, greedy curranty eyes peering out upon the world. The town in which Augustus Gloop lived, the newspaper said, had gone wild with excitement over their hero. Flags were flying from all the windows, children had been given a holiday from school, and a parade was being organized in honour of the famous youth.

Charlie picked it up and tore off the wrapper and suddenly from underneath the wrapper there came a brilliant flash of gold.

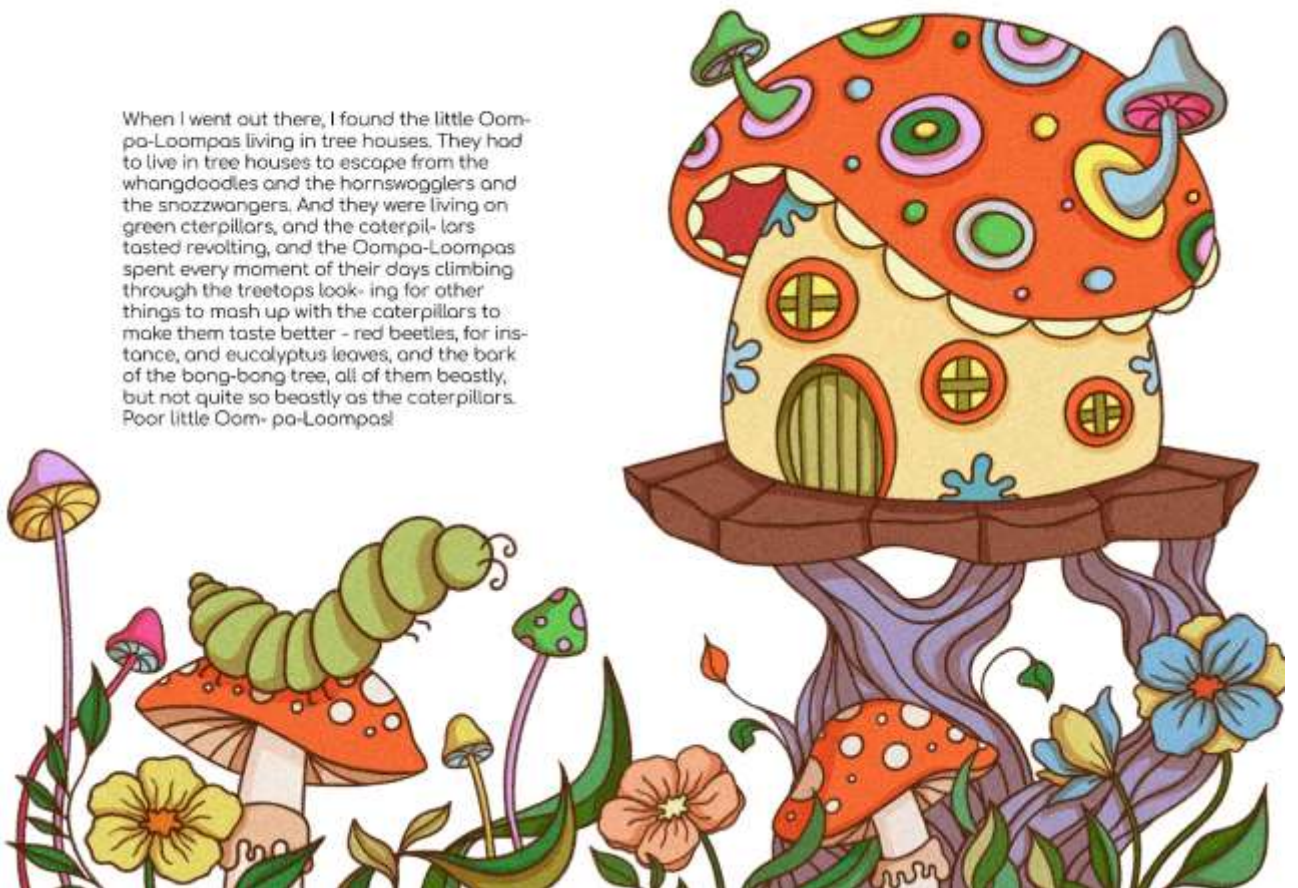
Charlie's heart stood still. 'It's a Golden Ticket!' screamed the shopkeeper, leaping about a foot in the air. 'You've got a Golden Ticket! You've found the last Golden Ticket! Hey, would you believe it! Come and look at this, everybody! The kids found Wonka's last Golden Ticket! There it is! It's right here in his hands!'

'Her body was swelling up and changing shape at such a rate that within a minute it had turned into nothing less than an enormous round blue ball - a gigantic blueberry, in fact - all that remained of Violet Beauregarde herself was a tiny pair of legs and a tiny pair of arms sticking out of the great round fruit and little head on top. 'It always happens like that,' sighed Mr Wonka. 'I've tried it twenty times in the Testing Room on twenty Oompa-Loompas, and every one of them finished up as a blueberry.'

When I went out there, I found the little Oompa-Loompas living in tree houses. They had to live in tree houses to escape from the whangdoodles and the hornswogglers and the snozzwangers. And they were living on green caterpillars, and the caterpillars tasted revolting, and the Oompa-Loompas spent every moment of their days climbing through the treetops looking for other things to mash up with the caterpillars to make them taste better - red beetles, for instance, and eucalyptus leaves, and the bark of the bong-bong tree, all of them beastly, but not quite so beastly as the caterpillars. Poor little Oompa-Loompas!

Veruca Salt stopped also, and stared back at them. Then her gaze fell upon a pretty little squirrel sitting nearest to her at the end of the table. The squirrel was holding a walnut in its paws. 'All right,' Veruca said, 'I'll have you!'

She reached out her hands to grab the squirrel but as she did so in that first split second when her hands started to go forward, there was a sudden flash of movement in the room, like a flash of brown lightning, and every single squirrel around the table took a flying leap towards her and landed on her body.

'You're a nice boy,' Mr Wonka said, 'but you talk too much. Now then! The very first time I saw ordinary television working, I was struck by a tremendous idea. "Look here!" I shouted, "If these people can break up a photograph into millions of pieces and send the pieces whizzing through the air and then put them together again at the other end, why can't I do the same thing with a bar of chocolate? Why can't I send a real bar of chocolate whizzing through the air in tiny pieces and then put the pieces together at the other end, all ready to be eaten?"

'Impossible!' said Mike Teavee.

'You think so?' cried Mr Wonka. 'Well, watch this! I shall now send a bar of my very best chocolate from one end of this room to the other - by television! Get ready, there! Bring in the chocolate!'

